

LJUBLJANSKI VELESEJEM

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

F 187

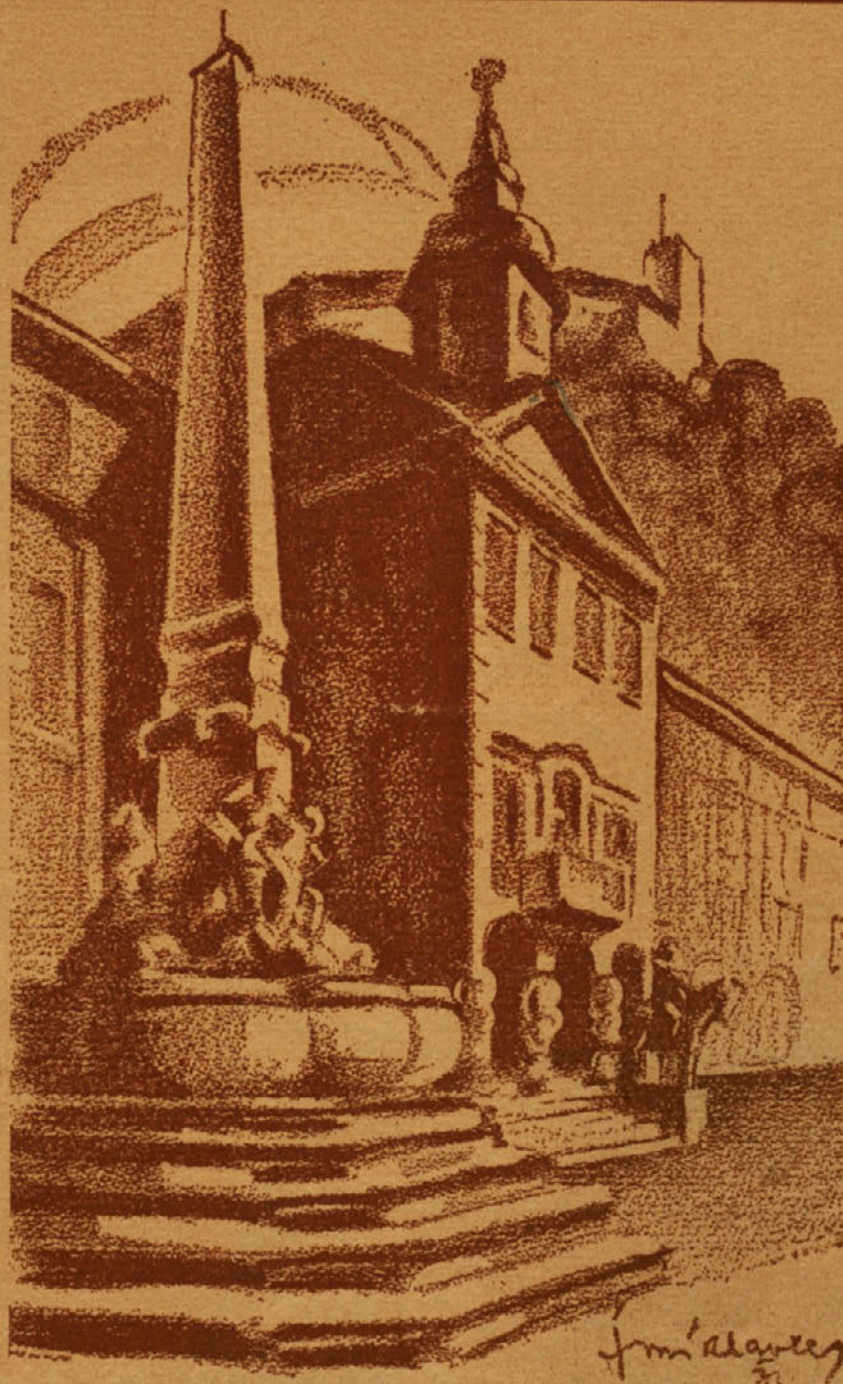
1931.

LJUBLJANA V JESENI

29. VIII.

9. IX.

1931.

OFICIJELNI KATALOG

IZDALA UPRAVA LJUBLJANSKEGA VELESEJMA
ZALOŽILA ALOMA COMPANY
ANONČNA IN REKLAMNA DRUŽBA V LJUBLJANI, ALEKSANDROVA 2/I. TEL. 2174

visoko

nao
pričakovani

d
v
i
g
n
e
m
o

Vaš
promet

RAZŠIRIMO
KROG VAŠIH
ODJEMALCEV

M

**A L O M A
C O M P A N Y**

ANONČNA, REKLAMNA
IN NAKUPOVALNA DRUŽBA ZO.Z.

Inseriranje
plakatiranje
železniška reklama
svetlobna, tramvajška in
kino reklama
ter vse trgovske in privatne
informacije

UMETNIŠKI GRAFIČNI
ATELJE

J. MIKLAVEC

izvršuje
plakate
prospekte
diplome
ilustracije
ovoje
letake
diapozitive i. t. d.

J U B L J A N A
SANDROVA C. 2/1 -- TEL. 21-74

A L O M A C O M P A N Y

NJEGOVO VELIČANSTVO

KRALJ ALEKSANDER I.

POKROVITELJ RAZSTAVE

»LJUBLJANA V JESENI«

F 187

E 9009867

„Ljubljana v jeseni“.

Pod tem geslom prireja ljubljanski mednarodni velesejem od 29. avgusta do 9. septembra svojo letošnjo jesensko prireditve, ki obsega razstave: kulturno, tujsko prometno in gospodarsko.

Razstava je prirejena vestno, z ljubeznijo in požrtvovalnostjo, ter podaja nov dokaz naše narodne marljivosti. Ona je plod tisočev pridnih rok kmeta, delavca, obrtnika, kulturnega delavca, gospodarja in znanstvenika.

Kaj nudi »Ljubljana v jeseni« na ogled?

I. TUJSKO-PROMETNA RAZSTAVA,

ki se je porodila v misli, da je treba naše tujsko-prometne interese opozoriti na način razstavljanja, s katerim vrši propagando inozemstvu kakor tudi zbrati material v taki obliki, da bo zainteresiral širše vrste obiskovalcev ter jim nudil čim več različne in pestre tvarine.

Tri misli so v splošnem vodile tujsko-prometno razstavo v jeseni:

a) **Propagandni del**, kjer so razstavljene diorame in reliefi dravske banovine od velikega reliefa cele banovine do poedinih krajev. Zlasti opozarjamo na velike reliefe Rateče-Planica, Kranjska gora, Dovje, Mojstrana, severna Triglavska stena, Završnica, Pokljuka s projektirano vzpenjačo, Bled, Vintgar, Bohinjsko jezero, Pohorje, Celjska okolica, Cerknica, Županova jama, Škofja Loka, Jezersko, Dobrna, Rogaška Slatina, Gorenjska, Slatina Radenci, Dravograd itd. Umetniške slike, fotografije, razni modeli in tiskani propagandni material izpopolnjujejo to razstavo v celoto.

b) **Strokovno poučni del**, predvsem gostilničarstvo in hotelirstvo, obsega vzorno opremljeno gostilno in podeželski hotel s pivskimi sobami, točilnico, hallom, stranišči, kuhinjo, tujskimi sobami s kopalnicami i. t. d., vse v naravni velikosti in popolnoma opremljeno. Razni načrti in slike izpopolnjujejo ta oddelek.

Temu oddelku so priključene še zanimive in poučne razstave Zimskosportnega Saveza, Slovenskega planinskega društva Turistovskega kluba Skale, Kopališča S. K. Ilirije, Banovinske zaloge šolskih knjig, Filatelistično društvo, O. U. Z. D i. t. d.

c) **Tehnični tujsko-prometni del** so uredile ljubljanska direkcija pošte in brzojava, Jadranska plovdba, Autoklub, Aeroklub, Radio Ljubljana i. t. d.

d) Posebni oddelek tvorita na svojevrsten, zanimiv način Zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru.

II. RAZSTAVA SLOVENSКИH MEST

ne obsega samo gradiva za tujski promet, marveč tudi vso ono tvarino, ki omogoča jasen zgodovinski in gospodarski pregled naših mest. Mesta so se kosala med seboj, kateri oddelek bo lepši in naj omenimo samo ogromni razstavi Ljubljane in Maribora, nadalje Celja, Ptuja, Novega mesta, Kočevja, Kostanjevice, Višnje gore, Kamnika, Kranja, Tržiča, Laškega i. t. d. Zanimiva in bogata razstava slovenskih mest bo izzvala popolno priznanje.

III. KMETIJSKA RAZSTAVA

obsega strokovno-poučni kmetijski oddelek, sirarsko in mlekarško razstavo, na kateri sodelujejo skoraj vse mlekarke in sirarske zadruge, razstavo jajc, čebelarstvo razstavo in sejem za med, zelenjadarsko razstavo, vinsko razstavo in sejem. Kmetijska razstava zavzema preko 1000 m² razstavnega prostora. Tej razstavi je priključena še velika razstava poljedelskih strojev in orodja najznamenitejših domačih in tujih tovarn, perutninarska razstava s raznovrstno plemensko in klavno perutnino, razstava kuncev.

IV. HIGIJENSKA RAZSTAVA,

katero je priredil s priznano spretnostjo Drž. higijenski zavod v Ljubljani, prikazuje zlasti higijensko službo Dravske banovine. Splošno žensko društvo je priredilo lepo in za vse gospodinje zanimivo razstavo.

V. NOVODOBNO GOSPODINJSTVO.

Razstava podaja razlago novodobnega racionalnega gospodinjstva in je nazorna učiteljica našim gospodinjam in gospodinjskim pomočnicam.

Razstava obsega stanovanje po načelih smotrenega gospodinjstva zgrajene hiše, opravljanje hišnega dela, uporaba tva-

rine po narodno-gospodarskih načelih (pohištvo, premog, plin, elektrika, izrabljanje živil), nakupovanje, gospodinjsko knjigovodstvo, obleka gospodinje, štedenje z zdravjem, telesnimi in duševnimi močmi gospodinje, domača lekarna, svoji k svojim. Razstava je podana v naravi, slikah, modelih in tabelah.

VI. RAZSTAVA DOMAČE OBRTI.

VII. RAZSTAVA POHIŠTVA, STANOVANJSKE, HOTELSKE IN GOSTILNIŠKE OPREME.

VIII. INDUSTRIJSKA IN OBRтна RAZSTAVA

s posebnim oddelkom za strojno in kovinsko industrijo.

Posebne prireditve in slavnosti za časa jesenske razstave Ljubljana v jeseni od 29. avgusta do 9. septembra 1931 v Ljubljani.

Slavnosti:

6. septembra: Odkritje spomenika kralja Petra.

Kultura:

2. septembra: Monstre koncert na pihala Ljubljanske »Sloge« in Mariborske »Drave«. 6.—9. septembra: operne in dramske predstave na prostem: Förster: »Gorenjski slavček« (Hotel Tivoli). Hofmannsthal: »Slehernik« (Kongresni trg, pred Nunsko cerkvijo). 8. septembra: Nastopi 2300 pevcev Pevske zveze na Kongresnem trgu.

Sport:

2., 6. in 8. septembra: Tenis-, plavalni-, nogometni in lahkoatletski turnirji, 5. in 6. septembra: Velike kasaške in galopne dirke na vojaškem vežbališču.

Zabavišča:

Vinski in jestvinski oddelek na velesejmu z avtodromi, toboganom, plesišči in drugimi atrakcijami. Izborna vina, pivo, jestvine specialitete, velikomestni dancing. Kavarne in restavracije z godbo, plesišči i. t. d. v vseh delih mesta.

Kakšne ugodnosti imajo posetniki razstave »Ljubljana v jeseni«?

Kdor si nabavi permanentno legitimacijo, je upravičen do poljubnega, večkratnega vstopa na razstavo in do 50% popusta na voznini na vseh vlakih razen S. O. E. — Pri odhodu se kupi cel vozni listek in se da žigosati sejmška legitimacija pri postajni blagajni. Posetnik prejme na velesejmu v legitimaciji potrdilo, da je razstavo obiskal; pri odhodu na ljubljanski postaji se legitimacija ponovno žigosa, nakar postane železniški vozni listek veljaven za brezplačen povratek. Zato ne oddajte ob prihodu v Ljubljano voznega listka, ker velja za brezplačen povratek. Ugodnost velja: za dopotovanje od 25. avgusta do 9. septembra, za povratek pa od 29. avgusta do 13. septembra 1931.

Razpored razstav.

Paviljon »E«.

Pohištvo, stanovanjska oprema, preproge, muzikalje. Sodi, čevlji, hladilne naprave.

Paviljon »F«.

Težka industrija. — Plinski štedilniki in peči. — Kovinski izdelki. — Pletilni stroji.

Paviljon »G«.

Kmetijska razstava: Mlekarstvo in sirarstvo; čebelarstvo, med; zelenjadarstvo; vinarstvo; perutnina; jajca; kunci.

Paviljon »H«.

Pletenine, kožuhovina; šivalni in pisalni stroji; kozmetika, farmacevtski in kirurški izdelki.

Paviljon »J«.

Tujsko-prometna razstava. Razstava slovenskih mest.

Paviljon »K«.

Razstava »Novodobno gospodinjstvo«. Tujsko-prometna razstava.

Higijenska razstava.

Razstava Ljubljane.

Paviljon »M«.

Paviljon Zbornice za TOI.

Gostilničarstvo in hotelirstvo.

Razstava Maribora.

Dr. R. Marn.

Zakaj tujskoprometna razstava?

Letošnji velesajmski jesenski prireditvi v Ljubljani daje obeležje in noto tujskoprometna razstava. Ta razstava je prva te vrste v Sloveniji, je pestra in zanimiva ter ima za vsakega obiskovalca kaj privlačnega. Zakaj prirejammo to razstavo?

V prvi vrsti gotovo zaradi propagande! Sicer ne prihaja na jesenski velesajm mnogo inozemcev, toda oni, ki bodo še v državi, zlasti v Primorju in drugod, si jo bodo radi ogledali. V glavnem je namenjena razstava našim državljanom in sicer letoviščarjem in — imenujmo jih tako — koristnikom.

Včasih je malokdo hodil na letovišča, danes obvlada ves svet geslo: nazaj v naravo! Zdravilišča so postala res pribežališče bolnikov, vse drugo pa išče lepo naravo, dober zrak, vodo in solnce. Kje v državi se nudi kaj lepšega in boljšega kot v Sloveniji? K temu pride še zimski sport, ki je tudi le v Sloveniji mogoč v tako velikem obsegu. Na izložbi se pokažejo naši najlepší kraji v jako pestrem in privlačnem okvirju, ki bodo obiskovalce naravnost prisilili, da si jih ogledajo. Fotografij ne bo, ampak vse kaj drugega, magnetično privlačnega. Nočem

hvaliti, vendar bo razstava prekosila pričakovanja!

Razstava je dalje v obilni meri namenjena koristnikom: hotelirjem, gostilničarjem in vsem onim, ki imajo neposredno korist od tujskega prometa. Vsakdo ve, da v prejšnjem odstavku navedeni pogoji za privabitev tujcev in letoviščarjev ne zadostujejo, ampak da se mora tem pripraviti še — udobno bivanje. In tu se bo videlo tako v vzornih načrtih kakor v resnici, kakšni morajo biti naši hoteli, restavracije, sobe, kuhinje itd., kako se mora aranžirati miza itd. Razstavljeni bodo tudi tujskoprometni predmeti (spominki), kar bo važno za trgovce, obrtnike itd. V podrobnosti se ne spuščam, ker ni tu mesta za to.

Naše tujskoprometne in planinske organizacije bodo pokazale svoje delo v pretekli dobi, pokazale bodo pa tudi uspehe svojega delovanja. Naša mesta bodo pokazala svojo zgodovino, svoje znamenitosti, svoje kulturne, higijenske, socialne in gospodarske ustanove.

Vse to še ni bilo niti skupno niti posamezno razstavljeno, zato je bila ta razstava potrebna.

Dr. L. L. Boehm.

Gospodarski pomen tujskega prometa.

Pod izrazom **tujski promet** razumemo potovanje ali promet oseb, ki zapuščajo svoje stalno bivališče in se podajo v kak drug kraj z namenom, da tamkaj samo **začasno** ostanejo. To potovanje se lahko vrši v lastni deželi ali je pa naperjeno v tuje dežele.

Potovalo se je od nekdaj, vendar je bilo to potovanje časovno in krajevno zelo mnogovrstno. Dočim pa v prejšnjih časih potovanje ni imelo tako izrazito gospodarskega vpliva, ali ga pa sploh ni imelo, je moderni tujski promet — poleg drugih — **pred vsem** gospodarske važnosti, akoravno motivi potovanja niso vedno gospodarskega značaja. Dasi ima sicer gospodarstvo korist od vseh vrst potnikov, vendar moramo tu razlikovati nekake kategorije potujočih. Predvsem pridejo v poštev potniki, ki bi jih morda najbolj nazvali »kvalitetne potnike«, ki ne gredo po poslih ali za delom, oziroma pridobivanjem, temveč ki potujejo v svojo zabavo ali iz drugih osebnih vzrokov, ki nadalje razpolagajo s primernimi denarnimi sredstvi in ki dalj časa v kakem kraju ostanejo. Potniki ostalih kategorij se rekrutirajo iz najrazličnejših slojev, ki večkrat kombinirajo cilje in smotre svojega potovanja, n. pr. potniki v vsakovrstnih kupcijskih in poselskih zadevah, znanstveni raziskovalci, športniki, potujoči dijaki, takozvano »pocestno ljudstvo«, vsake vrste ljudje, ki gredo za delom in zaslužkom, obiskovalci svetišč v tujih krajih, izseljeniki v prekomorske pokrajine; tudi različni »mali ljudje«, ki s svojimi pičlimi prihranki podvzamejo kako malo potovanje, po večini v lastni zemlji itd. itd. Še enkrat omenimo, da ima od teh financijelno slabše situiranih kategorij eden ali drugi faktor, ki pride z njimi v dotiko, tudi svojo večjo ali manjšo korist, vendar je glavni, najbolj upoštevan in ekonomsko najvplivnejši faktor zgoraj omenjeni kvaliteten potnik.

Glede **domaćih potnikov**, ki potujejo po svoji lastni domovini, je pripomniti, da njihovi izdatki sicer ne pomenijo **prirastek narodnega premoženja**, pač pa ostanejo ti izdatki doma in ne slabijo vsled tega domače plačilne bilance. S **privatnogospodarskega stališča** pa pomeni potovanje po lastni zemlji bolj enakomerno razdelitev dohodkov, oziroma dobička domačega kraja. Končno pristopa k temu še ugodna okolnost, da potnik v domači deželi vidi vse znamenitosti **lastne** domovine, jo spozna, jo začne ljubiti in spoštovati. Posebno važno pa je, da se **ljudje** med seboj spoznajo.

Potovanje v prejšnjih časih, v kolikor bi se dalo vsaj približno primerjati našemu **sedanjemu** tujskemu prometu, je bilo zelo omejeno in to iz različnih razlogov, posebno zaradi skoraj absolutnega nedostatka vsega, kar danes potnik zahteva. O

tem pa, da bi kdo iskal od neznatnega potniškega prometa kako ekonomsko korist, stoletja in stoletja ni bilo govora, ako morda abstrahiramo od neznatnih dohodkov, ki so jih imeli v rimskih časih neke vrste gostilničarji in posestniki prenočišč ob glavnih cestah prometa. Istotako se omejeni srednjeveški promet, ki se je vršil večinoma v obliki karavan od mesta do mesta, še ni zavedal ekonomskih koristi, ki izvirajo iz **tujskega prometa samega**, ne glede na smoter potovanja. Tozadevno je zelo zanimivo ugotoviti, da so Benečani v času, ko v splošnem ni bilo niti pojma o kaki teoriji narodne ekonomije, oziroma o bistvu dohodka, krepitvi narodnega premoženja, trgovski in plačilni bilanci, že nekako **naivno** anticipiral doktrine poznejšega merkantilizma v tem smislu, da nemškimi trgovcem, ki so prihajali v Benetke, niso dopuščali, da bi denar za svoje nemško, v Benetkah prodano blago, odnesli nazaj v Nemčijo, temveč so morali za ta denar kupiti blaga od Benečanov. »Denar naj ostane v deželi«, je bila deviza benečanske mestno-gospodarske politike. To naivno preludiranje aktivni bilanci je potem v 17. veku **zavedni merkantilizem** spravil v popolnen sistem, z namenom, da pride kolikor mogoče denarja v deželo in da tukaj ostane. Pri tem pa je — večkrat po krivici — zasmehovani merkantilizem tudi že nasvetoval, da naj se pritegne v deželo »bogati tujec«, da bi tamkaj dolgo bival in pustil kolikor mogoče denarja, postulat, ki je **danes** takorekoč **kardinalna točka tujskega prometa**.

Narodnoekonomska šola **liberalizma**, ki je postavila nauke o kozmopolitizmu, internacijonalni konkurenci, internacijonalni delitvi dela in dobrin, o osebni svobodi, o svobodi izbiranja poklica in nemotenega svobodnega kretanja itd., je močno pripomogla k tujskemu prometu, posebno ker je približno istočasno zaznamovati **vstop stroja v produkcijo** in pa izboljšane prometne in varnostne razmere, **potreba po novih snoveh in fabrikatih**, popraševanje po delavskih močeh, odstranitev ovir nacijonalnega in internacijonalnega prometa itd. itd. Vse to je povzročilo živahno pretakanje tujskega prometa, vendar s skoraj izključno ekonomsko tendenco. Vidimo tedaj mogočen razmah prometa in živahno kretanje potnikov s pretežno ekonomskimi cilji, akoravno se ne da tajiti, da **ravno ob času** prodiranja liberalnih **ekonomskih** idej že tudi vzklije **nov nagon potovanja**, izvirajoč iz spoznavanja in ljubezni do prirode, občudovanja njenih lepot, iz poželjenja, občudovati krasote prirode tudi **drugje** kakor doma in še iz mnogo drugih vzrokov bolj sekundarnega pomena. **Posebno** moramo naglasiti vsled razmaha vseh ekonomskih sil naraslo **zvišanje blagostanja** z željo, spoznati tuje dežele in ljudi ter predvsem vedno popolnejša

prometna sredstva. Ako še dodamo zvišano sigurnost, rastoči komfort in vsestransko prizadevanje, odpraviti vse ovire in neprijetnosti potovanja, smo omenili glavne znake **moderne tujskega prometa**, ki ga bomo časovno nastavili okoli l. 1850, še bolj pa od 70-tih let prejšnjega stoletja in ki je dosegel vrhunec neposredno pred svetovno vojno. Pripomnimo še, da obsega tujski promet vedno več zemelj, prodirajoč tudi v težko pristopne pokrajine, da so na tujskem prometu udeležene skoraj vse države in skoraj vsi narodi in da se opaža potovanje slojev, ki ne pripadajo ravno najboljše situiranim, kar je s socialnega stališča na vsak način samo priporočljivo.

Usmerjenost moderne tujskega prometa pa zavisi — vsaj v pogledu zabavnega in iz zdravilnih vzrokov podvzetega potovanja — od večjih ali manjših **atrakcij** ali **privlačnosti** ter od lahkega in udobnega **pristopa** do teh atrakcij.

Moderni tujski promet se bistveno razlikuje v vseh pogledih od več ali manj neznatnega tozadevnega prometa v **prejšnjih časih** in to glede **nagibov** ali **motivov** usmerjenosti, potov, načina bivanja in **končnega efekta**, ki se pokaže v moralnem, socialnem, intelektualnem, kulturnem, tehničnem, političnem, posebno pa v gmotnem ali ekonomskem pogledu.

Vpliv tujskega prometa občuti danes posameznik, občina in država; učinek tujskega prometa posega v vse panoge življenja in je postal mogočna vez v marsikaterih zadevah. Še več, tujski promet oziroma dohodki iz tujskega prometa so bili v stanu spremeniti celo **strukturo** nekaterih držav ali pa jo vsaj znatno alterirati. Najlepše zglede nam tozadevno — razen drugih dežel — nudijo Švica, Francija, Italija. Švica je bila še do pred približno 2—3 človeškimi vekoma ena najrevnejših držav, koje deželani so hodili v tuje armade kot vojaki («Reisläufer») ali pa so si služili na najrazličnejši način v tujini kruh oziroma se doma kot živinorejci in izkoriščevalci gozda težko preživljali. Ta dežela je postala vsled tujskega prometa ena najboljše situiranih držav, ki je v pravem pomenu besede z donosi tujskega prometa spremenila svojo gospodarsko strukturo v smislu industrializiranja in kot denarni trg. Francija je vsled dotoka ogromnih vsot ravno iz tujskega prometa postala finančno ena najmočnejših držav na svetu. Še bolj eklatanten dokaz je pa Italija, ki je vsled dohodkov iz tujskega prometa, kateri so znašali pred vojno nad pol milijarde, zamogla zadovoljiti finančno vsem obveznostim, ki so nastale za časa ujedinjenja in pozneje ter svoje finančno stanje tako okrepiti z dohodki tujskega prometa, da je postala močan faktor tudi v internacijalnem političnem svetu.

Vendar pri tem ne smemo prezreti, da je k zboljšanju italijanskih financ doprineslo tudi smotreno urejeno **izseljevanje**, ki je donajalo narodnemu gospodarstvu kake 2—3 decenije pred svetovno vojno tudi približno okoli pol milijarde zlatih frankov. Te pošiljke izseljenikov seveda ne smemo računati k dohodkom iz pravega ali pristnega tujskega prometa, vendar pa v širšem pomenu besede znači izseljevanje čisto gotovo **neko posebno vrsto tujskega prometa**, ki se od pravega tujskega prometa razlikuje na ta način, da potnik zapušča domačo deželo in se poda v tujo, ne da bi tam svoj denar **trošil**, temveč da v tujini denar **zasluži** in ga pošlje v domovino.

Razumemo je, da tako močan pojav v celokupnem privatnem in javnem življenju skoraj vseh narodov mora pokazati dokaj **različnih strani, dobrih in slabih**, vendar moramo ugotoviti, da pri vsem upoštevanju slabih strani (ki jih bomo morali iskati pred vsem na moralnem in socialnem polju) **dobre strani tujskega prometa daleč nadkriljujejo slabe**. Srečne so tedaj one dežele, katere je priroda obdarila z atrakcijami vsake vrste, ali katere so razumele pripraviti za tujca druge, izven prirode ležeče privlačnosti, da tujec rad te kraje obiše. Dočim ga v prvem slučaju vleče ljubezen do prirode, ga zanimajo v drugem slučaju znanstvene, umetniške, tehniške in druge znamenitosti. Še moramo omeniti tudi privlačnosti, ki ležijo zgolj na polju razvedrila, zabave, oddiha, zdravja, športa, igre in drugih atrakcij.

Kakor smo že kratko omenili, so učinki ali efekti, pomen, važnost, znamenitost, korist, škoda, vpliv, splošne posledice itd. tujskega prometa kaj različni in globoko segajoči. Tozadevno bomo razlikovali pred vsem deželo od koder prihaja tujec ter posledice, učinke itd. začasne zapustitve svoje domovine in odpotovanja v tujo deželo. V drugi vrsti pa pride v poštev zemlja ali **dežela, kamor se tujec poda**, ter posledice, učinki, pomen itd. tujčevega dohoda v to deželo in sicer za deželo samo, za celokupnost prebivalstva, za posameznika; končno vpliv ali efekt tujskega potovanja za ves svet, ki je

danes ne samo **gospodarsko** najtesneje zvezan in prepleten, temveč tudi politično, intelektualno, kulturno in tehnično (posebno prometno) v najožji medsebojni odvisnosti.

V podrobnosti bi se dala celokupnost tujskega prometa, njegovih posledic in učinkov morda strniti v sledeče vidike: Dežela ali pokrajina usmerjenosti tujskega prometa v vseh panogah; lega te zemlje, njena oddaljenost od glavnih izhodišč tujskega prometa, dohod do te zemlje, privlačnosti ali atrakcije vsake vrste v najširšem pomenu besede od prirode do najrafiniranejših, zabavnih in razvedrilnih prireditvev; ugodnost ali neugodnost potovanja, obnašanje oblasti in ljudstva, skrb za prometna sredstva vsake vrste, hotel (kot centralna točka bivanja) in hotelski personal, znanje jezikov, cene in censka politika, kot **del državne ali komunalne tujskoprometne politike**, (kamor spada pred vsem točna in vsestranska statistična evidenca, carine, davki, dajatve in drugo), dotok, odnosno izostajanje tujcev, vsakovrstne gospodarske in izvangospodarske koristi za oba dela, vpliv narodnoekonomskih idej na tujski promet, monopolno stališče nekaterih držav glede izvestnih atrakcij; vrste tujskega prometa, izkoriščevalno ali dostojno postopanje ljudstva, pospeševanje ali oviranje tujskega prometa z ozirom na vse v poštev prihajajoče faktorje; skrbstvo za tujce, socialni vidiki, higijena, tehnika in tujski promet, medsebojno spoznavanje, odprava predsodkov, razširjenje horizonta v vsakem pogledu, vzgojevalni vpliv, duševni in izobraževalni učinki sploh, oddih, okrepitev, zdravje, zabava itd. itd.; pred vsem pa vsestranske in globoko segajoče **gospodarske posledice tujskega prometa** — z eno besedo: V poštev pridejo pri tujskem prometu najraznovrstnejši izvangospodarski in gospodarski vidiki.

Akoravno bi bilo zelo vabljivo pečati se obširno z vplivi tujskega prometa na izobrazbo, intelekt, znanje, umetniško umevanje, tehniko, splošno kulturno, moralno in socialno stran tujskega prometa in to za oba dela (zemlja in potnik iz tujega kraja, zemlja in narod, kamor se poda tuji potnik), moramo z ozirom na omejeni okvir te razprave v nemar pustiti vpliv tujskega prometa z ozirom na gornje momente ter navesti samo nekoliko najmarkantnejših točk, kako **vpliva tujski promet na gospodarstvo**.

Kakor znano, razlikujemo različne vrste gospodarstva in sicer:

1. privatno (individualno),
2. komunalno,
3. državno,
4. narodno,
5. svetovno.

V vse te panoge gospodarstva posega več ali manj izdatno tujski promet, z **drugega vidika** pa posega tujski promet več ali manj intenzivno v — rekli bi — tehnično stran gospodarstva, namreč v agrarstvo, obrt in industrijo, trgovino in promet. Da tujski promet ne ostane brez posledic glede svojega vpliva na socialne razmere, smo že omenili.

Kar se tiče **privatnega gospodarstva** potnika, ki prihaja v tujo deželo, se zna zgoditi, da ima on celo ekonomski **dobiček** od tega potovanja, ker v deželah šibkih valut ceneje živi kot doma. Z **narodno gospodarskega stališča** pa je odtok denarja za državo, iz katere potuje kak potnik, na vsak način ekonomsko škodljiv, ker znači efektivno zgubo vseh vrednosti, ki jih je odnesel potnik v tujo deželo. To so države že kaj kmalu uvidele in v tem smislu moramo tudi razumeti vse ukrepe merkantilizma, ki preprečuje ali vsaj otežkoča potovanje imovitih oseb v druge države, na drugi strani pa toplo priporoča pritegnitev bogatih tujcev in s tem že nekako preludira teoriji plačilne bilance, o kateri bo pozneje govora. Tako se dajo razlagati mnogovrstni ukrepi različnih vlad glede izvažanja lastnih valut v tuje zemlje — do najzadnjih ukrepov nemške vlade, ki udarja takso od 100 mark za dovoljenje potovanja v tuje zemlje, ukrep, ki je vzbudil konsternacijo v Avstriji, Švici in Italiji. Tudi za našo državo ta ukrep nemške vlade ni brez posledic, ker je prihajalo vsako leto večje število gostov iz Nemčije k nam. (Med tem so se podvzeli že vsakovrstni poskusi, da se ta ukrep nemške vlade kolikor toliko paralizira.)

Vse drugačni pa so ekonomski efekti za deželo, kamor se obrne tujski promet, oziroma za njene stanovce. Poprej popolnoma ob strani ležeče zemlje, kamor ni nikdo ali redko kedaj kdo prišel, naenkrat oživijo, kakor hitro se tamkaj odkrije ena izmed zgoraj navedenih atrakcij in ako velika potujoča publika potom **reklame in propagande** o eksistenci te atrakcije kaj izve. Če pa ima taka atrakcija morda celo **monopolni značaj**,

to se pravi, da s tako atrakcijo ne razpolaga nobena druga dežela kakor samo ena, potem je stalen dotok tujcev zasiguran.

Dežela, kamor prihajajo tujci, ima tedaj na vsak način od njih veliko korist, ker se denar, ki ga tujec tamkaj pusti, razlije po tisoč in tisoč kanalih po vsej državi.

Korist imajo od tujskega prometa v prvi vrsti, seveda od dobro situiranega kvalitetnega potnika, predvsem hoteli, prenočišča, gostilne, kavarne, zabavišča, zdravilišča, kopališča, gledališča, prireditve vsake vrste, posestniki, upravitelji, čuvarji ali nadzorniki znamenitosti, v najširšem pomenu besede; nadalje ves personal, ki je v zgoraj navedenih podjetjih nameščen, potem posestniki vsakovrstnih vozil in transportnih sredstev, železnice, parobrodi, letala, čolnarji, ribiči, vodniki, čičeroni itd., dalje trgovci, obrtniki, domača industrija in njeni originalni proizvodi, industrija sploh, končno mnogi nezaposleni, ki se od časa do časa pritegnejo v pomožno službo tujskega prometa itd. itd. Korist pa ima tudi bližnja in daljna okolica in sicer na ta način, da dobavlja surovine vsake vrste (predvsem konsumne in včasih tudi kake razpoložljive luksuzne predmete). Pri nabavi potrebščin za tujce se pa mora posebno na to gledati, da pride princip autarkije po možnosti do veljave, to se pravi, da kraj ali dežela, kamor prihajajo tujci, nakupi vse, ali vsaj po možnosti vse, kar potrebujejo tujci, doma, od domačih ljudi, ne pa od tujih. Ne sme se na pr. zgoditi, da se nudi posetnikom naših obal in letovišč mineralna voda, vžigalice in pa razglednice, ki prihajajo iz drugih dežel, oziroma so drugje narejene in da si s takimi nepotrebnimi dobavami iz tujih dežel pokvari tujskoprometna država svoje težko pridobljene dohodke in s tem oškoduje plačilno bilanco.

Obstoji pa narodno-gospodarski pomen tujskega prometa tudi za občine in državo. Občine in država dobijo s tujskim prometom različne dohodke v podobi občinskih taks ali dajatev, carinskih in drugih pristojbin, potniških vizov, dohodkov iz komunalnih ali državnih prometnih sredstev (železnice, parobrodi, avtomobili, zračni promet, pošta, telegraf, telefon itd., ali pa iz monopolov, kakor na pr. tobak, vžigalice. Ti dohodki so direktni dohodki komunalnega ali državnega gospodarstva. Velik del teh dohodkov, ki izvirajo v prvi vrsti od takozvanih kvalitetnih tujcev, ki potujejo za zabavo in ne gledajo na stroške, tem bolj pa na najrazličnejše atrakcije in na komfort, gre povečinioma preko rok privatnega gospodarstva, indirektno v roke komunalnega ali državnega gospodarstva.

Najvažnejši pomen tujskega prometa pa leži v narodnem gospodarstvu, in sicer na ta način, da dohod tujcev v deželi, kamor pridejo, predvsem alterira v ugodnem smislu plačilno bilanco.

(Pod izrazom »Plačilna bilanca« razumemo saldo vseh terjatev in obveznosti enega narodnega gospodarstva nasproti inozemstvu. Vsakokratno stanje plačilne bilance je razvidno iz stanja deviznih tečajev. Nekatere postavke plačilne bilance spadajo k takozvanim »nevidljivim vrednostnim prenosom«. Trgovska bilanca je samo ena — pač največja in najvažnejša — postavka plačilne bilance. Dosega aktivne plačilne bilance je tedaj glavni princip vsega narodnega gospodarstva.

Za države s pasivno trgovsko bilanco in malenkostnimi terjatvami v inozemstvu obstoji neobhoden postulat, da z eno ali drugo postavko plačilne bilance zboljšajo svojo narodno-ekonomsko pozicijo. Na kapitalu revne, »tujini« zadolžene države so v posebno neugodnem položaju. Zato morajo na to gledati, da vsaj eni izmed mnogoštevilnih postavk plačilne bilance posvetijo največjo pozornost. V mnogih slučajih je ravno tujski promet ena teh točk, osobito, ako leže atrakcije tujskega prometa pred vsem v prirodi sami (lega, položaj, krasota, zrak, mir, reke, morje, vsakovrstne znamenitosti — umetniške in zgodovinske, etnografske in druge —) in kjer ni treba mnogo investicijskega kapitala, da se te atrakcije napravijo kolikor mogoče donosne. Revne ali zadolžene države morajo tedaj to, kar imajo, do skrajnosti izkoristiti in z dohodki tujskega prometa vsaj deloma paralizirati pasivum trgovske bilance, odnosno odsotnost drugih aktivnih postavk v plačilni bilanci. Da take

Narte Velikonja.

Naša razstava.

Kaj je razstava? Razstava je šola, je tekma, je mobilizacija najboljšega, je pesem dela, pesem načrtov, pesem dognanj in pesem slutenj. Vsaka razstava je nad resničnim stanjem, kajti realno življenje ne teče v znamenju tekem, ne gre po najvišjih vrhovih kul-

ture in civilizacije. Ti užitki so dani samo poedincem, toda te viške in vrhove je treba vedno kazati človeštvu, da ne poleni, da ne zadremleje v svojem samoljubju, samohvali in samodopadajenju. Razstava je izpraševanje vesti vsakemu posamezniku kakor tudi celim

revne, tujim državam zadolžene države, skušajo omejiti potovanje lastnih državljanov v tuje zemlje, je umevno in tudi opravičljivo. Tozadevno moramo omeniti, da državljani Jugoslavije iznosijo zelo veliko, nepotrebno veliko denarja v tujino, vendar je saldo tujskega prometa še aktiven, akoravno ne posebno visok. Zamogel bi biti seveda mnogo višji. Bilo bi potrebno, najširše sloje opozoriti na kvarne posledice izvoza lastnih valut v tuje zemlje.

Pri razmotrivanju gospodarskega vpliva tujskega prometa ne smemo končno pozabiti omeniti kot narodnoekonomski unikum in ugodnost posebne vrste takozvano »Premaknitev trga« (»Marktverschiebung« ga imenujejo nemški narodni ekonomisti). Ta premaknitev trga obstoji v tem, da se blago, ki se nudi na prodajo, namreč atrakcije ali privlačnost kake zemlje, ne postavi na kak nacionalni ali internacionalni trg, temveč da pride kupec — v tem slučaju potnik ali turist — po njega in sicer tjakaj, kjer se ta dobrina — kajti kot tako moramo z narodnoekonomskega stališča smatrati atrakcijo — nahaja. Ta premaknitev trga se mora tedaj označiti kot neke vrste eksportne industrije, samo s to razliko, da blaga »atrakcija ali privlačnost« ni treba eksportirati, ampak da kupec pride sam po to blago.

Razširjenju trga nasproti stoji izseljevanje, ki zavzema neko posebno stališče glede tujskega prometa. Tukaj moramo razlikovati take izseljence, ki se sploh ne nameravajo vrniti in pa take, ki se samo začasno oddaljijo iz svoje domovine, z namenom, da se ob ugodni priliki zopet vrnejo. Ta druga kategorija izseljencev, katero moramo na vsak način tudi prištevati tujskemu prometu, je iz narodnogospodarskega vidika v tem smislu važna, da dotični izseljenci za časa njihovega bivanja v tuji deželi pošiljajo domov denar, oziroma ga pri definitivnem povratku v domovino seboj prinesejo, ter s tem dotokom tujega denarja okrepijo domačo plačilno bilanco.

Nasprotno kakor pri premaknitvi trga, se dogaja pri izseljeniškem tujskem prometu. V tem slučaju nese izseljenik svoje blago — to je delavsko moč — izven svoje domovine in prinese domov plod tega potovanja, namreč izkupiček za prodajo blaga, »delo« v tujini v podobi svojih prihrankov, ki jih označimo kot delavsko mezdo ali ceno blaga »delo«.

Ni potreba posebej omeniti drugovrsten vpliv tujskega prometa na vse panoge narodnega gospodarstva: na agrikulturo, živinorejo, vrtnarstvo, obrt, domačo industrijo, industrijo sploh, tehniko, promet, trgovino itd. Vsi ti pojavi gospodarskega življenja so najožje zvezani z dotokom tujcev. Čim več tujcev prihaja, tem večje je povpraševanje po proizvodih vsake vrste, kar okrepi produkcijo in poživi posredovanje med producentom in konsumentom, namreč promet in trgovino.

Spričo dejstva, da se vse tujskoprometne države z vsemi silami trudijo, da privabijo tujca, nudeč mu vse, kar želi, oziroma s čimer razpolaga dotična zemlja, da se nadalje tudi dežele, ki do sedaj v tujskoprometnem oziru niso igrale nobene ali samo neznatno vlogo, z vsemi silami prizadevajo tok tujskega prometa obrniti preko svojih lastnih meja, večkrat razpolagajoč samo z neznatnimi prirodnimi ali pa drugovrstnimi znamenitostmi, razun tega še oddaljene od glavnih potov velikega tujskega prometa, pripada naši državi, ki razpolaga z najrazličnejšimi prirodnimi in vsakovrstnimi drugimi znamenitostmi, ki je razen tega lahko dosegljiva in v svojih najvažnejših, za tujski promet najbolj v poštev prihajajočih delih prav blizu ostalih evropskih tujskoprometnih atrakcij ležeča dežela — naloga, da te izredno ugodne premise v najpopolnejši meri izrabi. Treba je, da postopamo kakor druge države: Da opozorimo svet na to, kar imamo, da napravimo dohod v našo deželo lahek, ugoden, siguren in brez šikan; treba je, da pokažemo tujcu vse naše krasote; z eno besedo, da mu v vsakem oziru napravimo bivanje v naši deželi kolikor mogoče prijetno in dolgotrajno; da se bo tujec zopet povrnil v našo deželo in da se bo doma ali drugje o krasotah naše zemlje v takem smislu izražal, da bo za nas častno, za tujca pa privlačno.

ture in civilizacije. Ti užitki so dani samo poedincem, toda te viške in vrhove je treba vedno kazati človeštvu, da ne poleni, da ne zadremleje v svojem samoljubju, samohvali in samodopadajenju. Razstava je izpraševanje vesti vsakemu posamezniku kakor tudi celim

slojem, celi okolici. Razstava je bodrilo pogumnim, ustvarjajočim, realno tvegajočim in marljivim rokam. Priznajmo, da smo v tuj-skem prometu zamudili celo dragoceno desetletje in da bo treba velikega navora, da to izravnamo. V marsičem nam bo to lahko, ker so drugi plačevali šolo za marsikakšno izkušnjo in nam se je treba od tega samo učiti. Bogate izkušnje inozemskih tujsko-prometnih torišč nam morejo in morajo biti odprta živa knjiga, da mirno lahko zastavimo našim razmeram prilagodeno našo propa-gando, naše gradbeno tujsko-prometno delovanje in našo strokovno izobrazbo tam, kjer je to najbolj treba in kjer bo po najkrajši poti mogoče do uspeha. Tujsko-prometna razstava je šola za prireditelje, kajti marsikje se je pokazala tekom študija rana našega tujskega prometa, ki jo bo treba celiti, je šola za razstavljalce, kajti marsi-kdo je v svojem razmišljanju in urejanju razstavnega materiala ugotovil, da mu to in ono manjka, in je šola za gledalca, ker bo lahko na tihem in v miru razmišljal in primerjal svoje stanje z onim, ki bi ga moral imeti. Ako se za razne tekme in za razne druge rekordne prireditve žrtvujejo težki denarji, so mnogo bolj

upravičene prav v gospodarskih panogah prireditve gospodarskih razstav. S propagandno razstavo smo izvršili nehote in obenem važno nalogo vsakega kulturnega središča, to je ustvarili smo na-enkrat muzej naših krajev bodisi v reliefu, bodisi v diorami. Ustvarili smo dalje s tem bogat fundus dragocenega propagandnega materiala, ki ne propade že drugi dan po razstavi, temveč je naši propagandi še vedno na razpolago. Z razstavo smo dalje pokazali, kje se mora nadaljevati naš obrtni muzej, ki bi našim tujsko-prometnim interesentom nudil najcenejšo priliko, da se poučijo o na-predku in predvsem o inozemski tehniki naše podeželske gostilne. S to razstavo bomo tudi odprli marsikateri nov pogled na način cenene reklame. Načelo, da se veže praktična plat propagande in gostilničarstva z umetnostjo, je povzročilo, da razstavimo umetne slike v lokalih in kojah med drugimi razstavnimi predmeti, in ne v posebni galeriji. Naj bi ta razstava bila mejnik med dosedanjim povprečnim mišljenjem o tujskem prometu in pa o realnem gle-danju njega koristi v bodočnosti.

Dr. Janko Tavzes.

Poštna razstava.

Od neboljjenih prvih početkov v prenosu pošte, od asirskih slov, od egipčanske in pozneje posebno še grške in rimske sporočevalne službe, od kitajskih prenašalcev novic, od Kyrsove pošte, ki je bila prva smotreno organizirana in ki jo je posnemal veliki Cezar tako, da se je lahko razvila pod Augustom v rimljansko državno pošto s svojimi »mansiones« in »mutationes«, preko poskusov frankovskega kralja Klodviga in Karla Velikega, da uredita redne poštne zveze po vzorcu prepadle rimljanske pošte, je vznikla v sedmem stoletju v mohamedanskem kalifatu urejena poštna institucija. Vse te in poznejše poštne zveze pa niso imele za privatnike skoraj nobenega ali pa prav malo pomena.

Splošen pomen je dobila in vsem dostopna je postala poštna institucija šele s pojavom rodbine Taxis začetkom 16. stoletja in odtlej se je začela razvijati vedno bolj v soglasju z ljudskimi potrebami. Od prvotne primitivnosti, od sla, ki je bil izprva njen edini predstavnik, je prešla pošta v neizmerno mnogostranost v najrazličnejših panogah, ki so danes v najtesnejši zvezi z gospodarskim življenjem in kulturnim nivojem vsakega naroda. Posebno se je izpopolnila v prejšnjem in našem stoletju.

V prejšnjih stoletjih so si posamezne države uzurpirale pošto le bolj za lastno uporabo, tako v politične kakor v fiskalne svrhe. Zlasti po svetovni vojni pa se sistem spreminja in se uporaba pošte nagiblje vedno bolj v korist občinstvu. Po vseh modernih državah prevladuje naziranje, da je pošta trgovska ustanova, ki pa ji vendar ni edini smoter dobiček in ki lahko dela v interesu kulture in napredka tudi z deficitom.

Potreba čim tesnejših stikov med poštno upravo in občinstvom se je stopnjevale priznavala že pred svetovno vojno. Vendar pa na pr. zgodovina avstrijske pošte nikjer ne govori o kaki razstavi poštnih, telegrafskih in telefonskih predmetov v svrhu vulgarizacije. In uredba prostrane poštne, telegrafske in telefonske organizacije, ki jo uporablja v najpotrebnejše in najkoristnejše svrhe vesoljni svet, je ostala ogromnemu odstotku uporabljajočega jo občinstva skoraj docela neznana. Še celo povprečni inteligent si je predstavljal in si mnogoteri še danes predstavlja poštnega uradnika edino v pozji, ko lepi znamke na njegov pismo. In vendar mora ta skromni uradnik obdelati v tečajih ogromen material, ki obsega obširne poštne predpise in poznavanje številnih aparatov.

Kakor pa je zadnja vojna potisnila človeštvo na mnogih področjih, zlasti tehničnih, za desetletja naprej, tako je tudi poštna uprava po vseh modernih državah v vsakem oziru silno napredovala in ta svoj napredek pokazala že na številnih razstavah. Na takih razstavah postavljajo moderne uprave vezi z občinstvom. Z ene strani naj bodo razstave poučnega in vzgoj-

nega pomena, z druge strani pa naj dobi kritičnejši del občinstva vpogled v notranje upravne razmere, da lahko stavi ob priliki še kak nov predlog za izboljšanje poštne prometa v interesu javnosti, tako da bi vladala med upravo in potrebami občinstva vedno večja harmonija. Na vseh razstavah, ki so se vršile po svetovni vojni po vsej Evropi, je pokazalo občinstvo veliko zanimanja in hvaležnosti za pojasnila, razlage in pouk, ki ga je prejemale ob tej priliki. Spoznalo se je z mnogoterimi okolnostmi, zaradi katerih mora pošta pri sprejemanju in izda- janju pošilk postopati strogo po predpisih. Seznanilo se je z nekaterimi panogami poštne službe do podrobnosti in videlo tudi nekatere vrste notranjega poslovanja, ki so občinstvu sicer nedostopne, a ga vendar zelo zanimajo.

V Franciji so se vršile poštne razstave po najrazličnejših krajih. Zopet je značilno za namen teh prireditev, da je dala centralna uprava svojim podrejenim oblastim, ki so razstave organizirale, samo osnovne smernice in jim je naročila, naj izvrše podrobno organizacijo čisto v skladu z lokalnimi po- trebami, z značajem same razstave in z mentaliteto občinstva.

V Nemčiji so bile v zadnjih letih najznamenitejše razstave »Pressa« (leta 1928) in »Büro, Vertrieb und Werbung« (leta 1930) v Kölnu, potem pa »Reisen und Wandern« (leta 1929) v Dresdenu. Zlasti »Pressa« je nazorno pokazala zgodovino spo-ročevalne službe od prastarih začetkov človeškega sporazume- vanja do visoko razvitega eterskega vala v današnjih dneh. S tem v zvezi je najboljše pokazala svetovni razvoj v duhovnih vezeh in odvisnosti med posameznimi narodi, ki se vedno bolj izoblikuje. Taka razstava je najboljša kulturno-historična slika.

Prav tako so bile podobne razstave še v drugih naprednih severnih državah, le žal da nimamo o njih mnogo podatkov.

Če je letos zajela ta ideja naš tujsko-prometni svet in vodstvo ljubljanskega velesejma, je samo znak, da smo tudi v naši domovini na najboljši poti k napredku. Poštna razstava bo skušala pokazati, da se je v narodni državi poštna stroka popela na precejšnjo višino, čeprav v mnogem pogledu še ne more konkurirati z moderno uredbo v nekaterih drugih evropskih državah. Še prav posebno naša Ljubljana je postala po svoji geografski legi, zaradi katere je igrala v zgodovini že večkrat odlično vlogo, najvažnejše središče poštne prometa v državi.

Prekratko je bil odmerjen čas za priprave, še pičleje pa potrebni krediti. Da je bilo oboje v zadostni meri na razpolago, bi bila naša razstava vsekakor impozantnejša in bi bili naši stroki odmerjeni razstavnimi prostori mnogo premajniji, tako pa se bo v njej odražala v prvi vrsti dobra volja. Pomenja pa vsekakor začetek, ki bo podlaga vsem drugim sličnim razstavam v ožji in širši domovini.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev.

Tujska industrija (Fremdenindustrie) je dvignila blagostanje majhnih narodov in držav v najkrajšem času na tako višino, da jih vse zavida. Spomnimo se n. pr. na Švico — še bolje na Monaco (Monte Carlo), kjer državljani ne plačujejo nobenih davkov in imajo

povrh tega brezplačno električno razsvetljavo itd. V novejšem času se je tujska industrija začela rapidno razvijati, ker so mondena letovišča postala pristopna tudi srednjemu sloju, uradništvu in ne več samo aristokratom, finančnikom, bankirjem, veleindustrijcem

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D.

TVORNICE STROJEVA I LJEVAONICE D. D. / МАШИНСКЕ ФАБРИКЕ И ЛИВНИЦЕ А. Д.

TELEFON: 2829, 2830

LJUBLJANA

BRZOJAVKE: STROJ

Stroje za obdelovanje lesa

BRZOTEKOČE POLNOJARMENIKE najmodernejše konstrukcije sistema HOFFMAN-BRESLAU

STRANSKE JARMENIKE, PATENT »A TUSCHILL«.
VENECIJANSKE JARMENIKE. Krožne žage, nihalne žage, tračne žage frezalice, skobelnike, poravnalnike; vse na pogon z JERMENOM ALI VGRAJENIM ELEKTRO-MOTORJEM

Turbine

Pelton in Francis turbine, Pelton kolesa, vodna kolesa, zatvornice, grablje i. t. d.

Transmisije

osi, ležaje, sklopke, jermenice, zobata kolesa

Mline

Zvonove

Železne konstrukcije

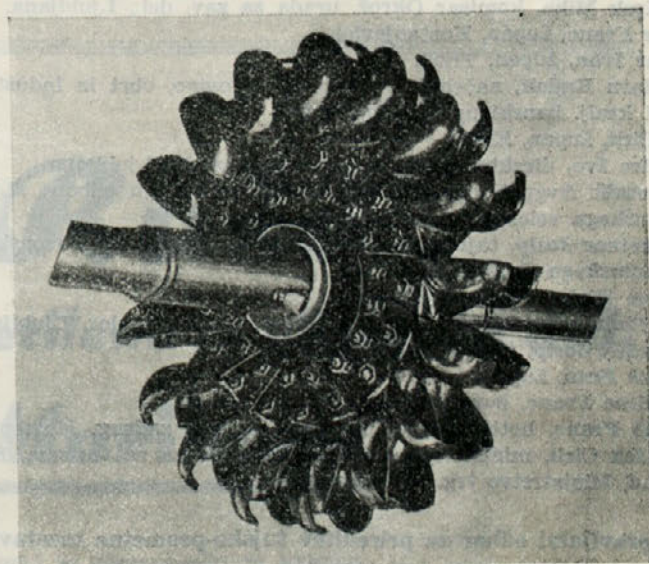
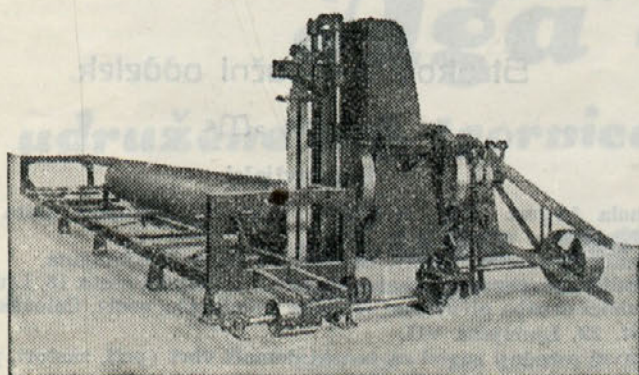
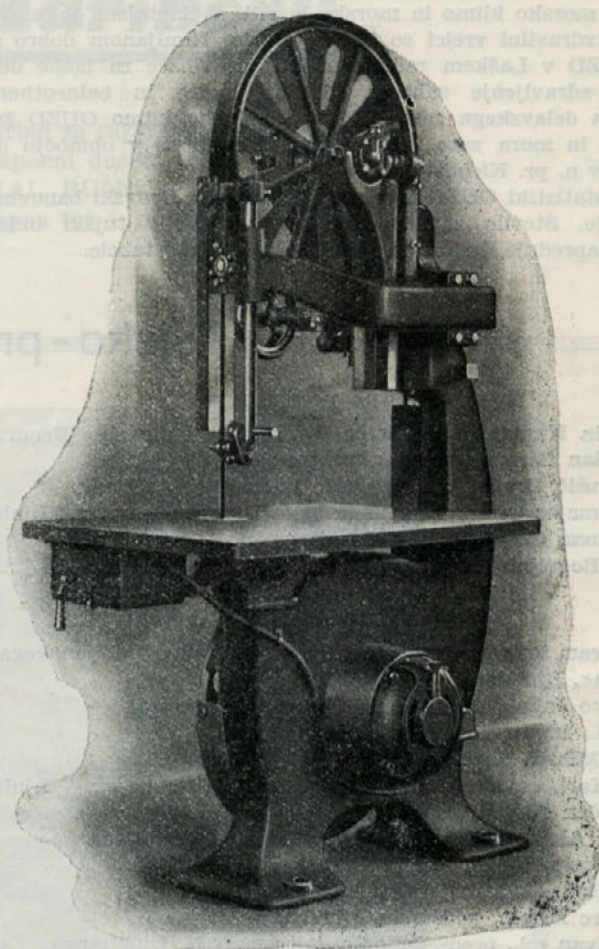
kot rezervoarje, strešne konstrukcije, jambore

Motorne brizgalne

z dejstvom od 600—1500 litrov v minuti

Vozove in avtomobile

za škropljenje cest

itd. Vse države, zlasti velesile ostro konkurirajo s svojimi letovišči: francoska Nica, Biarritz itd., italijanski Lido, San Remo itd., ameriški Palm Beach, Miami itd.

OUZD v Ljubljani hoče s svojo udeležbo na tujsko-prometni razstavi pokazati razvoj in stanje tujske industrije v dravski banovini na podlagi svojih uradnih statističnih podatkov. Moramo pa takoj podčrtati, da ena glavnih teženj našega delavskega zavarovanja obstoja v tem, da se napravi letovišča in zdravilišča dostopna tudi najsiromašnejšemu sloju — delavstvu vsaj takrat, ko je potreba najbolj pereča, t. j. ob času bolezni in rekonvalescence.

V solnčni Dalmaciji, katero imenujejo tuje »Deželo tisoč otokov« in »Deželo večne pomladi«, ima OUZD na otoku Rabu svoje lastno zdravilišče »Jadran« za bolne delavce, katerih zdravljenje zahteva morsko klimo in morske kopeli. V Savinjski dolini, katere topli in zdravi vrelci so bili že starim Rimljanom dobro znani, ima OUZD v Laškem radiotermaalno zdravilišče za bolne delavce, katerih zdravljenje zahteva klimato, hydro in balneoterapijo. Lastnega delavskega zdravilišča s planinsko klimo OUZD žalibog še nima in mora zato rabiti zdravilišča, ki so v območju drugih OUZD-ov n. pr. Klenovnik itd.

Po statistiki OUZD-a tujska industrija v Dravski banovini lepo napreduje. Število zavarovancev, zaposlenih v tujski industriji, stalno napreduje, kakor je razvidno iz sledeče tabele.

Leto	Število zavarovancev v tujski industriji
1927	2757
1928	2976
1929	3164
1930	3201
1931	3521

»Zemljevid tujske industrije« nam kaže število oseb, zaposlenih v tujski industriji v področju posameznih ekspozitur, in sicer absolutno ter relativno napram ostalim industrijam.

Končno je predočena statistika obolenj po spolu in diagnozah oseb, zaposlenih v tujski industriji. Pripomniti je treba, da so zdravstvene razmere v tujski industriji zelo povoljne. Povprečna morbiditeta (vštevši porodništvo) je znašala v letu 1929. samo 9.34 dni letno, dočim je znašala povprečna morbiditeta vseh industrij, zastopanih pri OUZD-u, 10.33 dni letno.

Upravičen je optimizem, da se bo tujska industrija pri nas najbolj uspešno razvijala, saj nam jamči za to lepota naših planin in našega morja, saj je tujska industrija najlepša industrija, katere ni na zunaj karakterizirana z množicami utrujenih delavcev v siromašnih življenjskih pogojih, temveč z vso eleganco in fineso človeške družbe.

Tujsko - prometna razstava.

Časno predsedstvo

Dr. Kosta Kumanudi, minister trgovine in industrije, Beograd.
Ing. Dušan Sernee, minister za gradbe, Beograd.
Dr. Marušič Drago, ban Dravske banovine, Ljubljana.
Dr. Pirkmajer Otmar, pomočnik bana Dravske banovine, Ljubljana.
Dr. Rožman Gregorij, škof, Ljubljana.
General Bogoljub S. Ilić, komandant Dravske div. oblasti, Ljubljana.

Častni odbor

Bonač Fran, tovarnar, industrijalec, predsednik »Ljubljanskega velesejma«, Ljubljana.
Dr. Borko Jakob, direktor drž. železnic, Ljubljana.
Bregar I., župan, Višnja gora.
Brenčič Mihael, župan, Ptuj.
Detela Karl, ravnatelj Prometnega zavoda za premog, Ljubljana.
Dr. Goričan Alojzij, župan, Celje.
Gregorič Alojz, direktor pošte in telegrafa, Ljubljana.
Hafner Josip, župan, Škofja Loka.
Hribar Rado, industrijalec, Ljubljana.
Prof. Jarc Evgen, podžupan, Ljubljana.
Jelačin Ivan ml., predsednik Zbornice za TOI, Ljubljana.
Dr. Juvan Alojzij, župan, Maribor.
Kavčič Franc, gostilničar, načelnik Zveze gostilničarjev, Ljubljana.
Kostanjevec Makso, župan, Kočevje.
Kratnar Fran, župan, Kamnik.
Dr. Krek Miha, komisar Okrož. urada za zav. del., Ljubljana.
Kuhar Franc, župan, Kostanjevica.
Lončar Ivan, župan, Tržič.
Dr. Marn Rudolf, načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo pri kralj. banski upravi, Ljubljana.
Pirc Ciril, župan, Kranj.
Dr. Pirc Ivo, direktor Drž. higijenskega zavoda, Ljubljana.
Praprotnik Avgust, bančnik, predsednik upravnega odbora »Ljubljanskega velesejma«, Ljubljana.
Dr. Pretnar Josip, tajnik Zbornice za TOI, predsednik Slovenskega planinskega društva, Ljubljana.
Dr. Puc Đinko, župan, Ljubljana.
Prof. Ravnik Janko, predsednik turistov. kluba »Skale«, Ljubljana.
Dr. Režek Josip, župan, Novo mesto.
Dr. Roš Fran, župan, Laško.
Vodopivec Franc, župan, Krško.
Zemljič Franc, hotelir, načelnik Zveze gostiln. zadrug, Maribor.
Dr. Žižek Ciril, ministerjalni svetnik, šef odseka za turizem, Beograd, Ministrstvo trg. in industrije.

Pripravljalni odbor za prireditev tujsko-prometne razstave

Dr. Marn Rudolf, načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo pri kralj. banski upravi Dravske banovine v Ljubljani, kot predsednik.
Velikonja Narte, ravnatelj Tujsko-prometnega sveta kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani kot tajnik.

Člani

Dr. Dular Milan, ravnatelj velesejma, Ljubljana.
Prof. Jarc Evgen, podžupan, Ljubljana.
Krapeš Franjo, kavarnar in restavrater, Ljubljana.
Peteln Anton, tajnik Zveze gostilničarskih zadrug, Maribor.
Pintar Vladimir, ravnatelj Zveze za tujski promet, Ljubljana.
Dr. Pless Ivan, tajnik Zbornice za TOI, Ljubljana.
Dr. Ratej Fran, trg. inspektor kralj. banske uprave, Ljubljana.

Aranžer

Ing. Čušik Božidar, Ljubljana.

Propagandni oddelek.

Paviljon »I«.

Razstavljalci

Prometni odsek mesta Škofje Loke.
Tujsko prometna zveza, Maribor, Aleksandrova cesta 35.
Tujsko prometno društvo za nožranji Bohinj.
Zveza za tujski promet, Ljubljana, Dunajska cesta 1.
Banovinsko zdravilišče Rogaška Slatina.
Zdravilišče Slatina Radenci.
Zdravilišče toplice Dobrna pri Celju.
Jugoslavenski zimsko-sportni savez, Ljubljana.
Savez za unapredjenje turizma »Putnik«, Sušak.
Slovensko planinsko društvo, Ljubljana.
Turistovski klub »Skala«, Ljubljana.
»Županova jama«, Ponova vas, p. Grosuplje.
Mestna elektrarna, Ljubljana.
Mestna plinarna, Ljubljana.
Mestna plinarna, Maribor.
Bohinjska soba.

Strokovno - poučni oddelek.

Paviljon »M«

Razstavljalci.

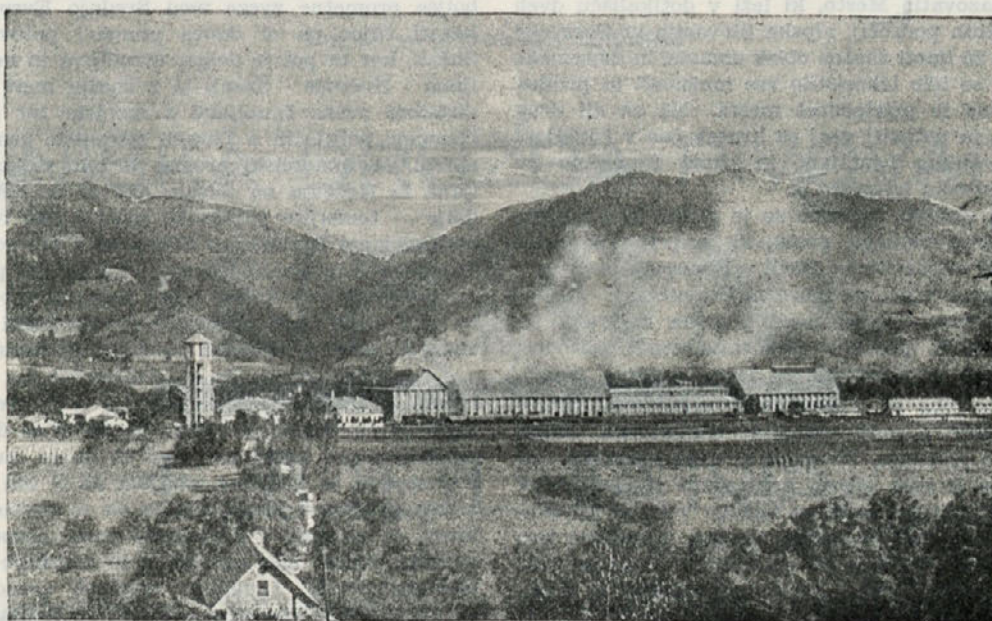
Agnola Avgust (vaze, steklenice, kozarci), Dunajska cesta št. 10, Ljubljana.
Breznik Venčeslav (peči), Štritarjeva ulica 7, Ljubljana.
Briecelj Ivan (tapete, prebarvana juta), Dunajska cesta 15, Ljubljana.
Delniška družba pivovarne »Union« (hladilnica, sodi), Celovška cesta št. 22, Ljubljana VII.
Državni osrednji zavod za ženski domači obrt (prti, zastori, postelj-nina), Novi trg 4, Ljubljana.
Elektroindustrija, d. d. (svetiljke, lestenci), Gosposvetska cesta 13, Ljubljana.
Heinrihar F. (parketi), Gosposvetska cesta 13, Ljubljana.
»Hydro« - razpošiljalnica, Schara Emil (pepelniki), Celje.

Tvornica za dušik

d. d.

Ruše pri Mariboru

dobavlja v vseh množinah: 1. kalcijev karbid za razsvetljavo in avtogenično varenje; 2. kalcijev cianamid (apneni dušik), 16% dušično gnojilo; 3. mešano gnojilo »NITROFOSKAL RUŠE« s 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in 33% apna ter 4. ogljikovo kislino.

Pogled na tvornico

Aga - Ruše

udružene juž. tvornice acetilena in oksigena d.d.

Ruše pri Mariboru

dobavlja v vseh množinah kisik (oxigen) in dissous-plin za avtogenično varenje.

Jugoslavensko Siemens d. d. (signalne naprave), Dunajska cesta 1, Ljubljana.

»Jugotehna«, d. s. o. j. (hladilne naprave), Gosposvetska cesta 3, Ljubljana.

»Kartoteka«, d. z. o. z. (kartoteka), Šelenburgova ulica 6, I. nadstropje, Ljubljana.

Klančnik Ivan (pohištvo, obešalniki), Mejna ulica 6, Maribor.

Korn Teodor (centralna kurjava, kopalnica), Poljsanska cesta 8, Ljubljana.

Kovačič Anton (peči), Viška ulica 3, Ljubljana.

Krapež Franc, »Zvezda« (banketna soba, office), Kongresni trg 1, Ljubljana.

»Kristal«, d. d. (zrcala), Medvedova cesta 38, Ljubljana VII.

Mathian I. (pohištvo), Dunajska cesta 12, Ljubljana.

Mayer I. C. (preproge, linoleum), Stritarjeva ulica 6, Ljubljana.

Miovič Peter J. (kletarska oprema), Kopitarjeva ulica 6, Maribor.

Naglas J. J. (pohištvo), Novi trg 16, Ljubljana.

Patik Fany (pleteno pohištvo), Radovljica.

Perko Matija (pohištvo [lamberija]), Celovška cesta 134, Ljubljana.

Prelog A., d. z. o. z. (pisarniško pohištvo, pisalni stroji), Marijin trg 8, Ljubljana.

Puc Drago (divan), Kolodvorska ulica 18, Ljubljana.

Repič Franjo (sodi), Kolezijska ulica 18, Ljubljana.

Slikarji: originalne slike.

Ing. Zemanek & Co. (oprema kopalnice in stranišča), Knafljeva ulica 10, Ljubljana.

Žilič Bogdan (priprava za pomivanje posode, peč, štedilnik, posoda itd.), Dunajska cesta 11, Ljubljana.

Tehnični oddelek.

Paviljon »K«.

Razstavljalci

Aeroklub »Naša krila«, Ljubljana, Kazino.

Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije, Ljubljana, Kazino.

Banovinska zaloga šolskih knjig in učil, Ljubljana, št. Peterska vojašnica.

Direkcija pošte in telegrafa, Ljubljana.

Filatelistično društvo v roke g. dr. N. Schiffrerja, Ljubljana, pisarna dr. Luckmanna, Gradišče št. 4.

Fotokloristična razstava — arhitekti.

Jadranska plovdba d. d., Sušak.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Ljubljana, Miklošičeva cesta.

»Radio Ljubljana«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

Dr. A. Brilej, tajnik Tujsko-prometnega sveta za Ljubljano.

Ljubljana in tujski promet.

Da ima Ljubljana naravne pogoje za tujski promet, danes menda ni več treba dokazovati. Mesto, ki leži v dotikalšču dveh prvovrstnih tujskoprometnih področij, alpske Slovenije in Gornjega Jadrana, bi moralo danes že imeti znaten obisk domače in inozemske potujoče publike, ako bi se bile izkoristile vse možnosti in prilike, ki jih nudi lega Ljubljane in privlačnost mesta. Na en ali drug način bi bilo treba zajeti in ustavit vsaj za kratek čas v Ljubljani tok tujcev, ki potujejo mimo Ljubljane in skozi Ljubljano na Gorenjsko in v naša primorska letovišča.

To se pa do sedaj ni zgodilo, odnošno se je godilo le v majhni meri. Še pred par leti smo vsakega gosta, ki je prišel pogledat Ljubljano, skušali čimprej odpraviti na Bled, v Kranjsko goro in v Bohinj, misleč, da Ljubljana tujcu ne more nuditi ničesar. Preveč smo bili vajeni in naveličani edinstvenega pogleda z Gradu na okolico in naš alpski svet in premalo smo sami cenili prirodne, zgodovinske in umetnostne znamenitosti in lepote našega mesta.

Statistični podatki iz dobe od leta 1920. do leta 1930. nam o tujskem prometu Ljubljane povedo marsikaj zanimivega. Jasno nam kažejo tabele, da so Avstrija, Nemčija in Čehoslovaška one države, iz katerih prihaja k nam glavni kontingent tujcev. Obisk iz teh pokrajin se v bistvu dviga, kaže pa vendar v enem ali drugem letu precejšen upadek. Čehoslovaška je dala Ljubljani leta 1930. 1928 gostov (največja številka po prevratu), Avstrija 5733 (leta 1929. celo 5900), Nemčija 3271. Zlasti razveseljivo je, kako se skokom dviga število tujcev iz Nemške republike. Od 370 gostov v letu 1921. se je dvignila številka preko 999 v letu 1926. in 1950 v letu 1928. do današnje razveseljive višine. Od leta 1920. pa do danes je torej narastlo število tujcev iz Nemčije, ki posečajo Ljubljano, skoro za 900%. — Obisk iz Italije v desetletju po prevratu stalno in močno nazaduje. Leta 1921. je prišlo v Ljubljano še 11.066 gostov (povečini pač slovenski rojaki); stroge upravno politične odredbe italijanske vlade so dosegle, da se je visoka številka znižala preko 5501 v letu 1924. in 3552 v letu 1928. na 2963 v letu 1930.

Zanimiva je še neka druga okoliščina, ki nam jo statistika osvetljuje:

Število oseb, ki bivajo v Ljubljani po en dan, dalje dva do osem dni in osem do 14 dni, narašča, dočim število tujcev, ki so bivali v Ljubljani 14 dni in več, stalno pada. Ker znaša število onih oseb, ki bivajo v Ljubljani do 8 dni, 80% vsega obiska sploh, se da iz tega dejstva sklepati, da ima Ljubljana zelo malo letoviščarjev in da je večina obiskovalcev le mimogrede in po opravkih v Ljubljani (izletniki, potniki itd.).

Ako nam statistika prenočnin izkazuje leta 1930. 56.496 tujcev v Ljubljani, s tem seveda ni rečeno, da je samo toliko ljudi obiskalo center Dravske banovine. Kajti v tej številki niso navedeni oni tisoči in bržčas desetstisoči, ki pridejo v Ljubljano samo za en dan in v mestu ne prenočujejo. Ako torej število tujcev v letu 1930. cenimo na 100.000, bržčas nismo posegli previsoko (velesejem itd.).

Kako povečati pritek tujcev v Ljubljano?

Razveseljivo dejstvo je, da leži zadnja leta naša jadranska obala v središču mednarodne tujsko-prometne konjunktura. Ljubljana bi bila lahko važna vmesna postaja za one tučce, ki prihajajo

iz Čehoslovaške, Nemčije in Avstrije, ako bi preko nje vodile najboljše prometne zveze med Srednjo Evropo in Jadranom. Marsikateri tujec pa si danes premislil potovati preko Ljubljane na Sušak, ker ta pot je dolga, utrudljiva in neudobna. Železnica Ljubljana - Kočevje - Sušak bi v znatni meri odpravila to zlo, tvorila direktno zvezo Ljubljane z morjem ter zlasti tok Avstrijcev in Nemcev, potujočih s Tursko železnico, usmerila preko Ljubljane k morju. Avtomobilski promet bi bilo mogoče usmeriti preko Ljubljane in Kočevja na Sušak, ako bi se cesta — zlasti od Kočevja dalje — temeljito popravila, kajti s tem bi se dala skrajšati avtomobilska pot Ljubljana - Sušak na 4 ure vožnje z brzim avtobusom. Železnica Ljubljana - Kočevje - Sušak in prvovrstna avtomobilska cesta Ljubljana - Sušak bosta poleg že projektirane zasavske ceste, ki bo v veliki meri pritegnila avtomobilski promet iz Zagreba, najvažnejši opori za razmah tujskega prometa v Ljubljani.

Ljubljana danes še ni priključena na zračno omrežje Srednje Evrope. Linija, ki veže Avstrijo z morjem, gre iz Graza preko Zagreba na Sušak. Verjetno je, da bi se dala ena ali druga proga speljati preko Ljubljane, ako bi imelo mesto primeren aerodrom. Ker stroški za ureditev letališča ne bi bili preveliki in je jako primeren prostor v bližini mesta za to svrhu takorekoč že izbran, je upati, da se bodo v doglednem času merodajni činitelji (banovina, vojaška oblast, mestna občina in aeroklub) odločili ustvariti v neposredni okolici Ljubljane moderni aerodrom, Salzburg, ki ima drugo največje letališče Avstrije, se že živo zanima za eventualno zračno zvezo Berlin - Salzburg - Celovec - Ljubljana - Sušak, druge linije (n. pr. Ljubljana - Milan - Pariz) bi nastale tekom časa in Ljubljana bi se vključila v zračno omrežje Jugoslavije in Srednje Evrope ter s tem nastopila pot do mednarodno važne prometne točke.

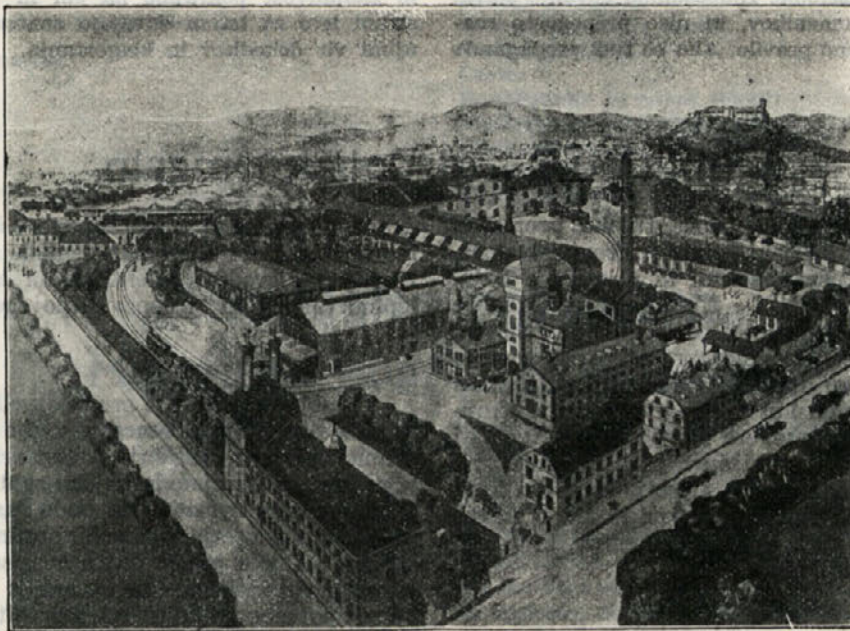
Večje prireditve v slogu in obsegu letošnjega »Kraljevega tedna«, festivali, ki bi v početku pritegnili večje množice jugoslovenskih gostov, kasneje pa — kvalitativno izboljšani — morda tudi inozemske publike, lahko vsako jesen za en teden napolnijo Ljubljano. Letošnje prireditve predstavljajo skromen poskus, kako bodo naši ožji in širši rojaki sprejeli tovrstne svečanosti. Okus in sodba naše publike bodo odločili, ali naj krenejo te prireditve v bodoče v strogo umetniško smer (kakor so n. pr. v Salzburgu) ali naj se iz njih izcimijo jesenske zabavne slavnosti in veselice v slogu monakovskega oktobrskega rajanja. Zeleti bi bilo, da bi Ljubljana postala nekako žarišče in ogledalo jugoslovenske umetnosti ter bi vsako leto enkrat s elitnimi muzikalnimi, dramskimi in drugim prireditvami pridobila sloves odličnega umetnostnega centra. Zato pa bo seveda potrebno sodelovanje vseh činiteljev.

Organizirani izleti iz južnih delov naše države v Slovenijo so v zadnjih letih vedno bolj pogosti ter dovajajo Ljubljani že znatno število gostov. Naša domača letovišča, zlasti Bled, Kranjska gora, Bohinj itd., bi morali istotako poskrbeti, da med izlete, s katerimi svojim letoviščarjem krajšajo čas, uvrste vsaj enodnevne vožnje v Ljubljano, kjer si tučji pod vodstvom naših novih vodnikov v kratkem času lahko ogledajo glavne znamenitosti mesta.

Vzporedno z organizacijo prometa in dotoka tujcev pa mora seveda korakati ureditev mesta samega; za smotreno in estetsko

Brzojavni
naslov:
Pivovarna »Union«
Ljubljana

Telefon
štev. 2310, 2311

Brzojavni
naslov:
Pivovarna »Union«
Maribor

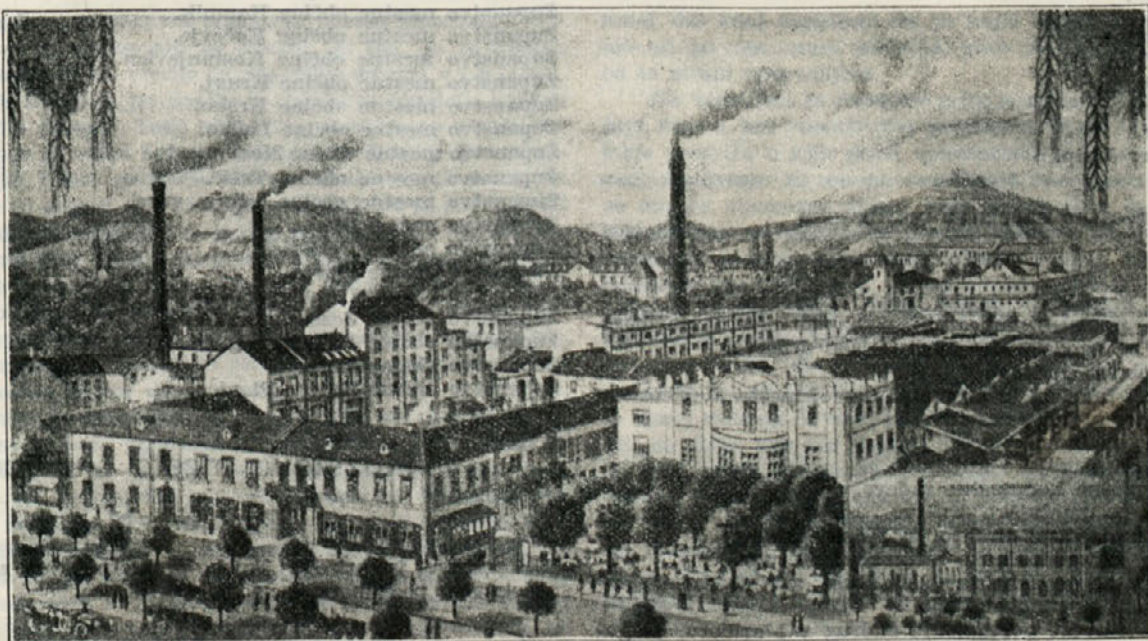
Telefon
štev. 2023

Pogled na pivovarno v Ljubljani

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE

»UNION«

LJUBLJANA

Pogled na pivovarno v Mariboru

regulacijo Ljubljane skrbi po široko zasnovanem načrtu neumorni mojster Plečnik; za higijeno mesta se trudijo zdravstvena oblastva; ulice se tlakujejo, na periferiji mesta nastajajo po modernih načelih grajene, zdrave in lepe naselbine. Ljubosumno čuvanje starin in umetnostno zgodovinskih spomenikov, ki niso prepogosto razsejani po mestu, mora biti vrhovno pravilo. Ako bo tudi propaganda

Prof. O. Šest.

Ljubljana - gledališko mesto.

Ako primerjamo Ljubljano kot bodoče tujsko prometno mesto s Salzburgom, delamo Ljubljani krivico. Pravim bodoče, kajti Ljubljana je šele v statusu nascendi in primera s Salzburgom v nobenem slučaju ne drži. — Ljubljana kot taka je center naroda, ki ima svojo lastno kulturo, center slovenstva, dočim je Salzburg bil in ostane provinca, v katero se umetno importira vse za toliko in toliko dni . . . Tako tudi Salzburški »Festspiele« nimajo s Salzburgom kot takim nič bistveno skupnega, kajti program vrše dunajska opera s svojimi protagonisti in letos na primer tudi Milanska Scala s svojimi dirigenti . . . V tem, recimo internacijalnem pravcu Ljubljana ne bo konkurirala, tudi ni to namen onih funkcionarjev, ki širijo sloves Ljubljane, krasot Slovenije in vseh ostalih elementov, ki delajo deželo inozemcu in domačinu zanimivo . . .

* * *

Slovenija in Ljubljana posebe je znana, da, celo znamenita vsled pesmi, ki jo pozna malodane ves svet. Kot gledališko mesto pa je veljala Ljubljana od nekdanj kot močna in solidna preizkušnja pevcev, igralcev in drugih oderskih funkcionarjev. Ko je bilo v Ljubljani še nemško gledališče, je vladalo med igralci splošno mnenje, da je lažje imeti uspeh na Dunaju ali v velikem mestu sploh, kot pa v Ljubljani. In vendar so izšli iz Ljubljane znameniti Mayerkofer, Grüne, Herbst. Slovensko gledališče se je pa razvijalo in raslo pod malimi strogimi okoliščinami in dalo pevce internacijalnega slovesa: Rijavca, Šimenca, Betetta in druge, da ne govorim o vseh onih inozemcih, ki so pri nas začeljali karijero in so danes »prominentni«.

V značaju dramske umetnosti same leži vzrok, da slovenski

storila svojo dolžnost ter stalno in smotreno opozarjala inozemsko potujočo publiko na naše lepo mesto, se nam bo morda sčasoma le posrečilo, da uvrstimo Ljubljano med one postojanke, ki jim lepota in zanimivost pokrajine na eni in privlačne prireditve na drugi strani leto za letom dovajajo znaten val inozemskih gostov in z njimi vir dohodkov in blagostanja.

* * *

dramski igralec ni mogel mnogo v širni svet, vendar je značilno mnenje odličnih inozemskih gledaliških predstavnikov, da ima Ljubljana izreden, talentiran in krepak dramski ansambel z lepimi talenti, ki bi uspevali povsod.

Ljubljana ima kot srednje veliko, po svoji strukturi pravzaprav provincijalno mesto, dvoje stalnih gledališč, državno dramo in opero, vzdržuje lasten orkester in tehnične delavnice, ki so kos vsem najmodernejšim zahtevam. S porastom Ljubljane je popolnoma naravno, da bodo rastle tudi njena gledališča, ki niso samo podjetja, temveč narodna lastnina in izraz kulturne stopnje. Jasno pa je, da je rast v tesni zvezi z rastjo mesta, odmeva v publiko — torej tudi z onimi elementi, ki vedre in oblače potrebe po kulturnih prireditvah — to je z blagostanjem.

O vseh večjih prireditvah je sodelovalo tudi Narodno gledališče z vsakovrstnimi predstavami. Letos jeseni pa skušajo pritegniti gledališče v sodelovanje, ki bi s svojo svojevrstnostjo utegnili zanimati široke mase. V tem tiči tudi del tujsko prometne propagande. O priliki pokrajinske razstave »Ljubljana v jeseni« in slavnostnih dni septembra bo sodelovalo Narodno gledališče z dramsko prireditvijo pred čudovitim pročeljem Nunske cerkve na Kongresnem trgu. Vprizoril se bo Hofmannsthal-Zupančičev »Slehornik« z vsem velikim aparatom. Na prostem pred hotelom »Tivoli« bo pa vprizorila opera »Gorenjskega slavčka«. — To je prvi poizkus te vrste in je samo želeti, da doseže popoln uspeh, kajti Ljubljana ima mnogo ličnih mest, kjer bi lahko slovenski igralec govoril slovensko besedo in pevec pel brez kulis.

Tujsko - prometni svet za Ljubljano.

Načelnik: Prof. Jare Evgen.

Tajnik: Dr. Brilej Arnošt.

Člani: Dr. Dular Milan,
Hribar Rado,
Petek Ivan,
Pintar Vladimir,
Dr. Pless Ivan,
Dr. Stele Fran,
Šebenik Drago,
Šterk Peter,
Insp. Wester Josip.

Mestno načelstvo mariborsko

O d b o r :

Dr. Juvan Alojzij, predsednik, župan mesta Maribora.
Dr. Lipold Franjo, predsed. namestnik, podžupan mesta Maribora.
Prof. Baš Franjo, za zgodovinsko in muzejsko društvo.
Bureš Franjo, za obrtne zadrage.
Ing. Černe Albin, za tehnični in prometni razvoj mesta Maribora in izvršilni organ ter aranžer razstave.
Ing. Dračar Oskar, za industrijo.
Dr. Glaser Janko, za študijsko knjižnico.
Grčar Viktor, za splošne komunalne zadeve.
Prof. Gvajc Anton, za umetniško društvo.
Koechler Alojzij, magistratni direktor za mestne urade.
Dr. Kovačič Franc, za zgodovinsko in muzejsko društvo.
Krejčič Anton, ravnatelj tovarne za dušik Ruše, za industrijo.
Dr. Novak Ludvik, za mestno higijeno.
Peteln Anton, tajnik zveze gostilniških zadrug v Mariboru, za gostilniško obrt.
Pogačnik Bogdan, ravnatelj Jugoslovanske udružene banke, za gospodarstvo sploh in za lovstvo.
Rodošek Franjo, kot obrtni referent mesta Maribora.
Dr. Senjor Davorin, za tujsko prometno zvezo.
Šoštarčič Ivan, za trgovski gremij.

Paviljon »J«.

Razstavljalci.

Kraljevska banska uprava dravske banovine, odsek za elektrifikacijo, Ljubljana.
Mestno načelstvo Celje.
Mestno načelstvo Ptuj.
Županstvo mestne občine Kamnik.
Županstvo mestne občine Kočevje.
Županstvo mestne občine Kostanjevica.
Županstvo mestne občine Kranj.
Županstvo mestne občine Krško.
Županstvo mestne občine Laško.
Županstvo mestne občine Novo mesto.
Županstvo mestne občine Trzilec.
Županstvo mestne občine Višnja gora.
Županstvo občine Bled.
Županstvo občine Cerkljica.
Županstvo občine Dovje.
Županstvo občine Dravograd.
Županstvo občine Jezersko.
Županstvo občine Kranjska gora.
Županstvo občine Luče.
Županstvo občine Rateče-Planica.

Razstava mesta Ljubljane.

Paviljon »N«.

Razstavo je priredil Tujsko-prometni svet za Ljubljano pod načelstvom podžupana gospoda prof. Jarca.

Razstava je razdeljena v dva dela:

1. Zgodovinski oddelek.
2. Razvoj Ljubljane.

Podrobni opis razstave vsebuje posebna brošura. Tehnični aranžma vodi gospod arh. ing. Spinčič. Sodelovali so vsi gospodje načelniki mestnih uradov in podjetij.

Razstava mesta Maribor.

Paviljon »O«.

Razstavne panoge:

Kulturno zgodovinski razvoj mesta.
Prevratne razmere.
Prosveta.
Razvoj mesta po osvobojenju:

- a) sodobna arhitektura,
- b) bodoči Maribor.

Statistika o prebivalstvu.
Šolstvo.
Zdravstvo.
Socijalne razmere.
Mestni proračun.
Mestna gradbena akcija.
Mestna podjetja.
Ceste.
Kanalizacija in odvoz fekalij.
Gasilstvo in reševalna služba.
Olepšava mesta.
Klimatične razmere.
Tujski promet.

Kmetijska razstava.

Kmetijska kupčija in velesejem.

Viljem Rohrman.

Med najvažnejše naloge kmetijskega gospodarstva spada danes vnovčevanje pridelkov. Za proizvajanje pridelkov se je dosedaj že marsikaj storilo in doseglo v teku časa tudi lepe uspehe. Ne tako za prodajo pridelkov. Ta kupčija se je dosedaj samotvorno razvijala. Že v rednih ali normalnih odnosih smo pogrešali bolj urejene trgovine, ne le na zunaj, ampak tudi na znotraj. V takih razmerah, ko so današnje, se pa ta potreba čimdalje bolj čuti in težko pogaša.

Za trgovino na znotraj imamo po deželi sejme in tržne dneve. Marsikaj se je prodalo tudi doma. Vsa ta kupčija se vrši za pridelke v okoliših bližnjih krajev, iz katerih prihajajo kupci in prodajalci, in je bolj krajevnega pomena. Izven dežele in države gre ta kupčija le za gotove vrste blaga, tako n. pr. za jajca in živino. V občje pa manjka stalno urejenih trgovskih stikov, kakor tudi boljše organizacije. Tako je n. pr. med našo vinorodno Dolenjsko in med Gorenjsko premalto trgovske zveze, dasi je Gorenjska poklicana biti kupovalec za dolenska vina. Ravnotako je tudi Dolenjska poklicana, da postane konsument za gorenjski sir in druge proizvode. Treba bi bilo na obeh straneh nekoliko več trgovske organizacije, čemur bi se najlažje odzvale kmetijske zadruge in druge organizacije. Ob dobri zadrudni organizaciji bi se dalo marsikaj doseči, da bi se kupčija na znotraj bolj razvila, kakor je danes razvita.

Pomanjkljiva je danes pa tudi naša kupčija na zunaj, t. j. v druge države. Ta trgovina bi nam lahko največ nesla. Pri našem

malem posestvu je treba združnega dela, da bi kaj več dosegli. Spričo današnje konkurence na svetovnem trgu bi morali bolj skrbeti za prodajo odbranega (sortiranega) prvovrstnega blaga (Standard-blogo), pa naj se to tiče enega ali drugega pridelka. Veliko ugodnejši bi bil seveda položaj, ako bi nas zunanji kupci iskali, tako n. pr. kakor delajo pri nakupu našega sadja. Ali danes jih moramo mi iskati in jim moramo postreči z najboljšim blagom, če hočemo, da jih trajno privežemo in da dosežemo bolj ugodne cene. Ker zahteva vnanja kupčija blago na debelo, v vagonskih pošiljkah, se moramo z združenimi močmi lotiti take trgovine.

Za povzdigo bolj uspešnega vnovčevanja se hvalevredno trudi naš ljubljanski velesejem, ki se je prvotno ustanovil le za namene naše obrti in industrije. To dela s tem, da že mnogo let prireja tudi kmetijske razstave in sejme in da opozarja z vzorci domačih pridelkov domače in vnanje trgovce in jih vabi, da stopijo v trgovske stike z domačimi proizvajalci. Zlasti kmetijski sejmi, ki se prirejajo za vino, sir, med, jajca, sadje, imajo namen, da privabijo vnanje trgovce, da se tem potom navežejo trgovski stiki z našimi producenti. Največ se je dosedaj doseglo s prirejanjem sadnih sejmov, na katere prihajajo tudi kupci in trgovci iz inozemstva. Ali prav tako nas čakajo uspehi tudi pri drugih pridelkih, če se bomo znali zadrudnim potom organizirati in priprijeti trgovine in, če se bodo velesejmske prireditve še bolj izpopolnile. Naj bi te težnje podpirale tudi naše merodajne oblasti, ker so vredne ne le uvaževanja, ampak tudi izdatnejše podpore.

Ing. R. Lah.

Uspeh doseganjih kmetijskih razstav za kmetijstvo v Dravski banovini.

V prejšnjih letih se je ponovno poudarjal pomen kmetijskih razstav za kmetijstvo in opozarjalo na koristi, ki mu jih te nudijo. Sedaj, ko se več nego 10 let vrstijo te prireditve deloma v Ljubljani, deloma v manjših središčih po deželi, je zanimivo izvedeti, kakšen uspeh so tozadevno dosegle. Take prireditve navadno ne učinkujejo takoj, ampak uspeh je viden šele po daljši dobi. Tako je bilo n. pr. prva leta po vojni težko pridobiti našega kmeta za udeležbo na razstavah, ker še ni pojml njih pravega namena. To je pač v zvezi s konservativizmom podeželja, ki prevladuje skoro povsod. Ta konservativizem kmeta ima svoj izvor v njegovem življenju, v njegovi tesni zvezi z zemljo in z obratom, ki ne dopušča hitrih skokov, ampak le postopoma zboljšanje in spreminjanje. Tako pripravi kmeta njegovo delo in gospodarska oblika do bolj počasnega mišljenja; obenem postane sam nekako nezaupljiv proti novotarijam in zato manj dovzeten za napredek kakor ostali stanovci.

Ta nedovzetnost za novotarije je pa za kmeta mnogokrat prava sreča, ki ga obvaruje pred izgubami v obratu. Kmetijski obrati so namreč zelo različni in se ne dajo upravljati vsepovsod po istem kopitu, zato niso vsi pripomočki povsod uporabni in rentabilni. Na drugi strani pa moramo pomisliti, da je kmet najštevilnejši stan na svetu, najboljši konsument za najraznovrstnejše potrebščine. To dejstvo vzpodbuja druge stanovce, da skušajo iznajti in producirati čim več takih predmetov, ki bi jih kmet mogel uporabiti. Da je med njimi mnogo in celo zelo mnogo takih, ki ne morejo služiti za zboljšanje njegovega gospodarstva, ali pa niso v skladu z višino njegovega obratnega kapitala, je umljivo, ker iznajditelji ali producenti ne gledajo toliko, če se bo njihov produkt v kmetovem gospodarstvu v resnici rentabilno uveljavil, ampak mnogo bolj, kako bodo sami imeli od prodaje več haska. Ker se je pa skoro že vsak

kmet dal kdaj zapeljati, da je kupil stvar, ki mu je potem prav nič ali pa zelo malo koristila, zato je njegova nezaupljivost tudi od te strani opravičljiva.

Na velesejme in razstave prihaja mnogo potrebščin, ki se ponujajo kmetu kot »neobhodno potrebne«. Toda tu ima priliko, da se lažje prepriča o njih pravi uporabnosti, deloma pa tudi o primerni ceni. Predvsem se mu na kmetijskih razstavah razkaže tisto, kar se mu od strokovne strani hoče priporočati, ki sama direktno ni interesirana na morebitni prodaji oziroma na večjem ali manjšem konsumu posameznega blaga. Take prilike, da bi se posluževal nasvetov strokovnjakov, pri navadnem nakupu po trgovinah ali po agentih seveda nima. Posebno prednost glede preskrbe kmetijskih potrebščin nudijo velesejmi in razstave kmetu v tem, da pokažejo tu razne tvrdke iste ali enake priprave, s čimer mu je dana možnost, ne da bi šel od trgovine do trgovine, od obrata do obrata, ogledati si blago raznega izvora, različne kakovosti, raznih cen ter se odločiti za tisto, kar mu najbolj prija.

Pri prvih razstavah naš kmet tega še ni pojml. V zadnjih letih je pa v tem pogledu opaziti precejšen preokret na bolje. Tako se je že mnogo podeželskih posestnikov navadilo prihajati redno na razstave in letne velesejme in tamkaj nabavljati svoje potrebščine. Ne leži pa ves uspeh razstav in sejmov že v tam izvršenih nakupih, ampak mnogo več je sklenjenih kupčij pozneje, ko stopijo obiskovalci na podlagi na razstavi nabranih izkustev v stike s tvrdko, ki se jim je tam najbolj prikupila.

V tem pogledu je vredno omeniti tudi naslednje dejstvo. Najtežje je funkcionarjem kmetijskih organizacij, zadrug, kmetijskih združenj in društev nakupovati stroje ali druge potrebščine za skupno uporabo. Pri tem so navadno podvrženi ostri kritiki članstva in zato

je za njih vsaka nabava težavna. Danes pa vidimo, da pride po več odbornikov kake organizacije skupno na razstave, si tamkaj ogledajo n. pr. stroje raznih tvrdk in se odločijo za tisti stroj, ki jim najbolj prija, oziroma pri enaki kakovosti za tisto tvrdko, ki jim nudi največ ugodnosti. Pri tem si prihranijo dolgotrajne pisarnije in pogajanja, kar je za kmeta več ali manj težaven ali vsaj neprijeten posel.

Toda še večji uspeh dosežajo kmetijske razstave v pogledu na razvoj kmetijstva. Kmetje, ki jih posečajo, vidijo razstavljenih mnogo kmetijskih pridelkov in izdelkov, ki so jih producirali bodisi sami ali pa drugi posestniki oziroma organizacije iz drugih predelov. Tu se jim nudi možnost primerjati svoje lastne pridelke z drugimi in se okoristiti izkustev sokmetovalcev pri pridobivanju dobrin iz gospodarstva. Tu lahko doznajo za pogoje, pod katerimi se izvaja rentabilna produkcija. To je praktična šola teh razstav in njen uspeh je viden po vsej Sloveniji.

Če sledimo uporabi umetnih gnojil v zadnjih letih, vidimo do leta 1930. razveseljiv napredek, dokler ga ni zajezila agrarna kriza. Res je, da je k temu napredku veliko pripomogla obsežna propaganda s predavanji, članki in številnimi gnojilnimi preizkusi, ki so bili izvedeni pod nadzorstvom kmetijskih strokovnjakov po vsej banovini. Toda mnogo je k temu pripomogla tudi živa propaganda na kmetijskih razstavah, na katerih se je lahko opazovalo učinke gnojenja z raznimi umetnimi gnojili pri raznih rastlinah in v raznih zemljah, vpliv pravičnega obdelovanja zemlje in umetnega oskrbovanja rastlin itd.

Ravnotako je na razstavah opaziti učinek umnega oskrbovanja sadnega drevja in gmotne uspehe, ki jih doseže gospodarsko napreden sadjar z visokimi cenami za svoje lepo sadje. In denarni uspeh je pač tisti, ki najbolj vzpodbuja k napredku.

Živalske razstave so znatno vplivale na zboljšanje živinoreje ter so tudi mnogo pripomogle k organizaciji te panoge. Saj so ponovno bili tu zbrani najboljši in najlepši konji, najkрасnejše in dobičkanosne krave in drugo govedo, prašiči in ovce, perutnina in kunci, ki so obiskovalcem-kmetom naravnost klicali: le v napredku

Centralni kmetijski odbor.

Predsednik: Rohrman Viljem, kmetijski svetnik v Ljubljani.

Podpredsednik: Sancin Ivo, kmetijski načelnik v pokoju v Ljubljani.

Člani:

Benko J., tajnik Mlekarskega društva v Ljubljani.

Dr. Dular Milan, ravnatelj Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

Humek Martin, višji sadjarski nadzornik v pokoju v Ljubljani.

Kafol Franjo, strokovni tajnik Kmetijske družbe v Ljubljani.

Ing. Lah Rado, ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani.

Obersne Josip, posestnik, Ljubljana-Rožnik.

Pečnik Alojz, ravnatelj Združenih mlekarn v Ljubljani.

Ing. Podgornik Anton, načelnik kmetijskega oddelka banske uprave v Ljubljani.

Škulj Andrej, šolski nadzornik pri prosvetnem oddelku banske uprave v Ljubljani.

Štrekelj Josip, šolski nadzornik v p. v Ljubljani.

Verbič Anton, trgovec v Ljubljani.

Verbič Josip, profesor v Ljubljani.

Ing. Zidanšek Josip, šef oddelka za kmetijstvo pri banski upravi v Ljubljani.

Ing. Zupanič Ivo, referent za vinogradništvo pri banski upravi v Ljubljani.

Mlekarska in sirarska razstava.

Paviljon »6«.

Odbor:

Benko Ivan, tajnik Centralnega mlekarskega društva, Ljubljana,
Ing. Eiselt Erik, referent za mlekarnstvo pri kr. banski upravi, Ljubljana.

Dr. Milavec Anton, uradnik Zadružne zveze, Ljubljana,
Pečnik Alojz, ravnatelj Osrednjih mlekarn, Ljubljana,
Rožet Anton, revizor Zveze slovenskih zadrug, Ljubljana,
Verbič Anton, trgovec z delkatesami, Ljubljana.

Razstavljalci:

Banovinska mlekarska šola (sir in čajno maslo), Škofja Loka.
Ferleč Iv. (sir in čajno maslo), št. Jurij ob juž. žel.
Gospodarska zadruga (sir in čajno maslo), Šmarje p. Jelšah.
Jaeger Lovro (sir in čajno maslo), Miljana, p. Podčetrtk.
Mlekarska zadruga (sir in čajno maslo), Moravče.

je spas naše živinoreje in v organizaciji kmetijstva zboljšanje gospodarskega položaja naših kmetij.

Kot zelo velik uspeh jesenskih sejmov in razstav je zabeležiti pospeševanje trgovine s kmetijskimi pridelki, kar je dandanes v gospodarski krizi še mnogo večjega pomena nego nekdaj. S tem se konsumentu nudi prilika stopiti v stike s producentom ter si od njega dobiti potrebno blago v najboljši kakovosti in po zmerni ceni. Taka živila so: sadje, vino, sir, maslo, med in drugo. Poseben pomen ima to tudi vsled tega, ker se konsumenti lahko prepričajo o kakovosti pristnih domačih pridelkov in izdelkov, ki glede svoje dobrote prav nič ne zaostajajo za inozemskimi, ki imajo samo to prednost, da so dražji.

Še ena korist razstav in sejmov je, ki pride sicer le posredno, vendar znatno v prid našemu kmetijstvu: tujski promet. Ni dvoma, da privabijo take prireditve številne tujce ne samo iz naše države, ampak tudi iz inozemstva v našo pokrajino. Ko so enkrat tu, si hočejo ogledati navadno tudi Bled in našo Gorenjsko, pa tudi Štajersko z njih krasotami in marsikateri izmed njih se odloči, da prebije nekoliko dni ali celo par tednov v naši ožji domovini. S tem pa koristi tudi našemu kmetijstvu, ki lažje proda svoje pridelke, ali se na kak drug način okoristi s tujskim prometom.

S tem je označenih le nekaj važnejših uspehov kmetijskih razstav in z njimi združenih sejmov za naše kmetijstvo, ki črpa iz njih mnogo dobrega in so mu zato neobhodno potrebni. Naši kmetje so se na vsakoletno jesensko prireditev ljubljanskega velesejma, ki jim nudi razven čisto kmetijskega tudi mnogo poučnega in zabavnega, tako navadili, da skoro ne morejo izhajati brez nje. Gospodarski uspehi teh razstav bodo pa vsako leto večji in znatnejši ter bodo znatno pripomogli k zboljšanju gospodarskega obrata našega kmeta.

Ob tej priliki moramo naši vzorni velesejski upravi z njenim ravnateljem g. dr. Dularjem na čelu izraziti toplo priznanje za njeno dosedanje umevanje važnosti kmetijstva in jo prositi, da tudi v bodoče posveča tej pamogi tisto pozornost, ki jo z ozirom na njen gospodarski pomen zasluži. To ne bo samo tej v prid, ampak celotnemu narodnemu gospodarstvu v Dravski banovini.

Mlekarska zadruga (sir in čajno maslo), Naklo.

Mlekarska zadruga (sir in čajno maslo), Nova vas, p. Rakek.

Mlekarska zadruga (čajno maslo), Ponikva.

Mlekarska zadruga (čajno maslo), Radomlje.

Mlekarska zadruga (sir), Rateče-Planica.

Mlekarska zadruga (sir), Selo pri Bledu.

Mlekarska zadruga (sir, ementalški in topljeni), Vrhnika.

Osrednje mlekarn (sir in čajno maslo), Ljubljana.

Sirarska družba (sir), Češnjica v Bohinju.

Sirarska zadruga (sir), Stara Fužina.

Čebelarska razstava.

Odbor: Prof. Verbič Josip,
ravn. Arko Adolf,
str. uč. Drmelj Mirko.

Razstavljalci:

Babnik Janko, Rožna dolina — Vič,
Blagovni odderek Čebelarskega društva za Slovenijo v Ljubljani.

Elsner Ivan, Ljubljana,

Herle Anton, Solčava,

Hernja Franc, Središče ob Dravi,

Jenko Ivan, Kandija — Novo mesto,

Kastelic Josip, Predole pri Grosupljem,

Komel Franc, Ptuj,

Lampret Franc, Majšperg,

Meglen Jože, Struge na Dolenjskem,

Mercina Fran, Grahovo pri Cerknici,

Mikulič Rudolf, Vinica pri Črnomlju,

Noč Valentin, Škofja Loka,

Novak Tomaž, Grabrovnik,

Potočnik France, Frankolovo,

Rajč Slavko, Ljubljana,

Sršen Franc, Golo pri Vodica, h,

Tratnjak Davorin, Vel. Poljana, Črensovci.

Verbič Josip, Ljubljana.

Zelenjadarska razstava.

Odbor:

Štrekelj Josip, načelnik, Zvonarska ulica 11.

Heren Marija, učiteljica, Mirje št. 4.

Humek Martin, viš. sad. nadzornik, Langusova ulica 21.

Rogaška Slatina

*je svetovno znano zdravilišče za
bolezni želodca, čreves, ledvic in
jeter, srca in živcev. Naravna mine-
ralna zdravilna voda iz znamenitih
vrelcev*

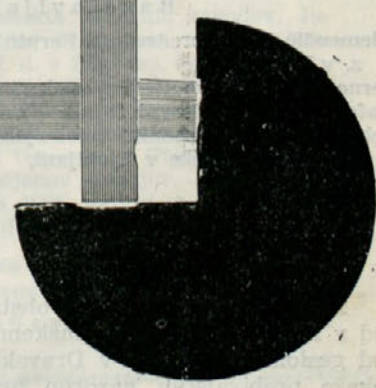
*Tempel
Styria
Donat*

*se razpošilja kot zdravilna in
namizna voda po vsem svetu.*

Sezona od 1. maja do oktobra.

*Izven glavne sezone t. j. od 1.V. do 15.VI.
in od 1.–30. IX. je zdravljenje najuspeš-
nejše, bivanje v zdravilišču najudobneje
in zdatno ceneje. Prospekte dobite v vseh
pisarnah PUTNIKA. //*

*Podrobna pojasnila zahtevajte od
RAVNATELJSTVA ZDRAVILIŠČA.*

Lap Anton, nadzor. mest. vrtnarije Tivoli.
Skulj Andrej, šol. nadzornik, Resljeva ulica 24/II.
Šare Ivan, vrtnar, Kolezijska ulica.

Razstavljalci:

Ažman Ivan, Kodeljevo, Ljubljana.
Belič Srečko, Mivka 12, Ljubljana.
Čižman Ivan, Veliki stradon 12, Ljubljana.
Dolenc Jakob, Švabičeva ulica 6, Ljubljana.
Gospodinska šola »Marijanišček«, Poljanska cesta 34, Ljubljana.
Heren Marija, Mirje 4, Ljubljana.
Jerina Anton, Kladezna ulica 10, Ljubljana.
Kalin Karel, Veliki stradon 8, Ljubljana.
Kavčnik Fr. Kamil, Brezje.
Kmetijska šola, št. Jurij.
Kozler Josip, Črna vas, Ljubljana.
Krekova gospodinska šola, Zgornja šiška.
Kuhar Avgustin, Vevče 49.
Kulpin, tvornica konzerva d. d., Novi Sad.
Kupnik Franc, Kostivnica.
Peršin Miha, Švabičeva ulica 11, Ljubljana.
Pirnat Janko, Vrstovškova ulica 9, Ljubljana.
Plevčak Vinko, Rakovniška ulica 3, Ljubljana.
Pogačnik Marija, Karunova ulica 14, Ljubljana.
»Povrtina« Slamič Josipina, Gosposvetska cesta 6, Ljubljana.
Pulec Angela, Opekarska cesta 11, Ljubljana.
Rozman Marija, Pred Konjušnico 1, Ljubljana.
Saksida Franc, Mala čolnarska ulica 4, Ljubljana.
Šarabon Andrej, Zaloška cesta, Ljubljana.
Šare Ivan, Kolezijska ulica, Ljubljana.
Skof Jakob, Karunova ulica 12, Ljubljana.
Strekelj Josip, Zvonarska ulica 11, Ljubljana.
Umobolnica na Studencu.

Vinarska razstava.

Odbor:

Ing. Zupanič Ivo, referent za vinarstvo pri kr. banski upravi v Ljubljani.
Franc Gombač, višji kletarski nadzornik v p. v Ljubljani,
Kafol Franjo, tajnik Kmetijske družbe v Ljubljani.

Razstavljalci:

Banovinska kmetijska šola (beli burgundec 1927, traminec 1928 in silvanec 1929, vsi iz Trške gore), Grm pri Novem mestu.
Banovinska vinarska in sadjarska šola (renski rizling iz Mariborske Kalvarije 1927, 1929 in 1930, beli burgundec od istotam 1930), Maribor.
Bouvier Clotar (šipon l. 1927 in jagodni izbor 1927 iz Jeruzalema, ranina 1929 in 1930 iz Jeruzalema, ranina 1930 iz Črešnjevcev, Murski biser 1928 iz Jeruzalema, renski rizling [mala graševina] 1928 iz Kajžarja, renski rizling 1929 iz Hercegovščaka, dišeči traminec 1929 iz Hercegovščaka, laški rizling 1929 iz Jeruzalema, Zierfahndler 1930 iz Orehovega vrha, Demi sec, Bouvier sec, Crémant rosé, Cuvée Reservée), Gornja Radgona.
Kene Jože (laški rizling 1930 iz Jesenovca), Pišce.
Kerin Franc (cviček [višja lega], cviček [nižja lega] in laški rizling; vsi 1930 iz Gadove peči), Sv. Križ pri Kostanjevici.
Kletarsko društvo (namizno vino iz Vinskega vrha 1928 in laški rizling iz Brebrovnika 1930), Ormož.
Križniška uprava (beli burgundec iz Temnarja, renski rizling iz Temnarja in šipon iz Kajžarja, vsi 1930), Velika Nedelja.
Molan Ivan (modra frankinja [Kavčina] iz Pleterij 1930), Zdole pri Brežicah.
Wessely Karl (traminec 1929 in 1930 ter laški rizling 1930, vsi iz Gorce v Halozah), Ptuj.

Perutninarska razstava.

Prيرهja: Perutninarska registrirana zadruga z o. z. v Ljubljani.

Razstavljalni odbor:

Klemenčič Josip, predsednik Perutninarske registrirane zadruge z o. z. v Ljubljani,
Černe Antonija, voditeljica zadružne valilnice v Ljubljani.
Kafol Franc, strokovni tajnik Kmetijske družbe v Ljubljani,
Seher Jaka, predsednik selekcijskega odseka za perutninarstvo Kmetijske družbe v Ljubljani,

Ocenjevalna komisija:

Predsednik:

Zidanšek Josip, inspektor, šef kmetij. oddelka kr. banske uprave v Ljubljani.

Člani komisije:

Gosak Josip, podpredsednik selekcijskega odseka za perutninarstvo Kmetijske družbe v Ljubljani.
Seher Jaka, predsednik selekcijskega odseka za perutninarstvo Kmetijske družbe v Ljubljani,
Zupanc Martin, kmetijski inspektor v pokoju v Mariboru,

Razstavljalci:

Banovinska kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu,
Birtič Ernst, posestnik, Maribor,
Černe Antonija, posestnica, Ljubljana, Linhartova 9,
Fabiančič J., posestnik, Birčna vas,
Inž. Felber Josip, Stari trg št. 59, pošta Slovenjgradec,
Glančnik Paul, veleposestnik, Pragersko,
Golob Malvina, posestnica, Lesno brdo, pošta Vrhnika.
Gosak Kamila, posestnica, Teharje,
Graščina Zerjavgrad, pošta Dol pri Ljubljani,
Dr. Jenko Andrej, okrožni zdravnik, št. Vid pri Stični,
Kajfež Josip, posestnik, Videm — Dobrepolje.
Klemenčič Josip, posestnik, Ljubljana, Dunajska cesta 100,
Kosmatin Ivan, Vižmarje 52, pošta št. Vid nad Ljubljano,
Kuhn-Tausch Margareta, veleposestnica, Razvanje, pošta Hoče,
Kupnik Franc, posestnik, Kostivniška Slatina, pošta Podplat, Leonišče, Ljubljana,
Medved Josip, posestnik, Preloge, pošta Velenje,
Pišek Ivan, posestnik, Čret 19, pošta Teharje,
Rohrman Adolf, posestnik, Kranj 25,
Seher Jaka, posestnik, Višnja gora,
Selekcijski odsek za perutninarstvo Kmetijske družbe v Ljubljani,
Barun Twickelovo oskrbništvu, Maribor — Krčevina.
Urek Ivan, posestnik, Globoko pri Brežicah,
Zadruga za rejo perutnine, r. z. z o. z. v Mariboru.
Zadruga za izvoz jaje, r. z. z o. z., št. Jurij ob juž. žel.

Kuncerejska razstava.

Odbor:

Eberl Josip, pos., Rudnik pri Ljubljani.
Hudales Martin, upok. polic. str., Ljubljana, Kopališka ul. 4.
Mejač Fran, uradnik, Ljubljana, Krakovska ul. 5,
Plevčak Vinko, pos., Ljubljana, Rakovniška ul. 3,
Rozman Srečko, uradnik, Ljubljana — Rožna dolina X/1,

Ocenjevalna komisija:

Dr. Dular Milan, ravnatelj velesjema,
Inkret Alfonz, šol. upr., Šenkovturn,
Dr. Jenko Andrej, okr. zdravnik, št. Vid pri Stični.

Razstavljalci:

Andolšek Fran, pos., Vel. Poljane — Ortnek,
Anžin Fran, pos. sin, Tomačevo 22, p. Moste pri Ljubljani,
Bernik Jože, strojnik, Vincarje, p. škofja Loka,
Eberl Josip, pos. Rudnik pri Ljubljani,
Golija Anton, Poljska c. 30, Studenci pri Mariboru,
Habicht Anton, žel. uradnik, Zalog pri Ljubljani,
Herga Jakob, pos., Moškanjci 24, pri Ptuj,
Hudales Martin, polic. str. v p., Kopališka ul. 4, Ljubljana,
Inkret Alfonz, šol. upr. šenkovturn, p. Vodice nad Ljubljano,
Dr. Jenko Andrej, okr. zdravnik, št. Vid pri Stični,
Kepec Ciril, pos., Podrečje, p. Dob pri Domžalah,
Krištof Franc, trg., Sv. Petra c. 60, Ljubljana,
Kuhar Avgust, Vevče, p. D. M. v Polju,
Kuntara Vilko, org., Kočevje,
Lindič Drago, upr. pošte, Sevnica o./S.,
Mejač Fran, uradnik, Krakovska ul. 5, Ljubljana,
Melihar Bogdan, Švabičeva ul. 17, Ljubljana,
Novak Ivan, užitn. pregl., Vodovodna c. 50, Ljubljana,
Ramovž Janez, pos., Koseze, p. Vodice nad Ljubljano,
Rodica Ivan, pos., Babno 15, p. Celje,
Rozman Srečko, uradnik, Rožna dolina, Cesta X/1, p. Vič,
Šuštaršič Leo, železn., Wattova ul. 3, Maribor,
Vrečar Fran, polic. nadz. v pok., Rožna dolina, Cesta IV/12, p. Vič.
Volk Anka, trg., Resljeva c. 22, Ljubljana.

Higijenska razstava.

Za desetletnico svojega obstoja je priredil Higijenski zavod v Ljubljani na velesjamskem prostoru higijensko razstavo pod geslom: »Higijena v Dravski banovini« z namenom, da pokaže prebivalstvu nazorno organizacijo higijenske službe,

svoje delo in delo podrejenih mu 15 ustanov ter higijeno na deželi. Kakor vse prejšnje ustanove, je tudi ta namenjena pouku prebivalstva, katero naj spozna svrhu higijenskih ustanov, ki vrše nesebično svoje delo, le za zdravstveni napredek

Ogledala

VSEH VRST, VELIKOSTI IN
OBLIK

Steklo

ZRCALNO 6—8 mm, MAŠINSKO
4—6 mm, PORTALNO, LEDASTO,
ALABASTER I. T. D.

SPECTRUM D. D.

LJUBLJANA VII

CELOVŠKA CESTA 81

Telefon 23—43

ZAGREB

OSIJEK

Bombažna predilnica in tkalnica

Ed. Glanzmann & A. Gassner

Tržič, (Jugoslavija)

Bombažna predilnica, bombažna tkalnica, belilnica in barvalnica za prejo, belilnica in apretura za tkanino. Stanje delavstva 1200, zgrajena vodna moč ca. 3000 HP. Izdeluje v štev. 3—24 angleško surovo, beljeno in barvano predivo v kopsih, Mule-, Double-, Hardwater- in Knitting-predivo, surovo tkanino, beljeno in požlahtnjeno blago vseh vrst!

Naslov brzojavkam: Predilnica Tržič. — (Banka: Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani.) — Račun poštne hranilnice, podružnica Ljubljana 10.618. Lastna filijalka in tovarn. skladišče: Zagreb, Sajmište.

L. Mikuš

Ljubljana
Mestni trg 15

Dežniki

Na malo! Na veliko!

Ustanovljeno leta 1839

Telefon 2282

OBČNA ZAVAROVALNICA

ASSICURAZIONI GENERALI

je bila ustanovljena v Trstu l. 1831. Posluje skoraj v vseh državah Evrope, pa tudi v Ameriki, Aziji in Afriki ter ima skoraj v vseh večjih mestih svoje lastne palače. Jamstveni fondi znašajo preko 4500 milijonov dinarjev. Družba je izplačala na odškodninah preko 25 milijard dinarjev. Tekom leta 1930. je sklenil zavod nad 52.663 zavarovanj na življenje za kapital preko 4 milijard dinarjev.

GENERALNI ZASTOP ZA DRAVSKO BANOVINO
v Ljubljani, v lastni hiši na Marijinem trgu, Sv. Petra
cesta šte. 2
Telefon 24-34

»SAVA« opće osiguravajuće
d. d. u Zagrebu

ustanovljena od jugoslovanskih denarnih zavodov: Jugoslavenska udružena banka d. d., Prva hrvatska štedionica in Srpska banka d. d. v Zagrebu, Jadransko Podunavska banka d. d. v Beogradu ter Zemaljska banka za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu, je prevzela v kraljevini Jugoslaviji elementarna zavarovanja občne zavarovalnice Assicurazioni Generali v Trstu. — Lastni družbeni fondii nad 30 milijonov dinarjev. — Družba je izplačala za škode od leta 1921. naprej nad 180 milijonov dinarjev.

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA DRAVSKO BANOVINO
v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 2. — Telefon 24-34.

POSLUJE V VSEH ZAVAROVALNIH STROKAH

naroda z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagajo. Razstava je razdeljena v dva oddelka. Prvi prikazuje organizacijo in delo higijenskih ustanov, drugi higijeno na deželi. Vse je ponazorjeno z modeli, ki jih je izdelalo osebje Higijenskega zavoda v Ljubljani. So torej domači osnutki in domače delo. Pri vходу opazimo takoj poslopje Higijenskega zavoda v Ljubljani, prve hig. postojanke v naši domovini in matice vsega higijenskega in soc. med. dela. V hodniku levo vidimo statistiko, ponazorjeno s krstami, grobovi in zibelkami. Ta nam tolmači ves naš zdravstveni napredek, a tudi slabe zdravstvene razmere. Na desni strani vzbudi pozornost zemljevid organizacije hig. službe v Dravski banovini. Korak naprej je zgradba Zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani. Malo naprej je razstavljena zgradba bodoče šolske poliklinike v Ljubljani. Sledita Zdravstvena domova Celje in Maribor. Oba skrbita za zdrav-

stveni napredek v bivši mariborski oblasti. Zavijemo desno. Zemljevid zdravstvene propagande nam nazorno kaže tisoče predavanj, nadalje potujoče razstave, hig. tečaje, v katerih krajih so se vršili in koliko. Pogled se nam ustavi na petih čuvajih ljudskega zdravja, Zdravstvenih domovih v Tržiču, Medvodah, Lukovici, Cerkljah in Rogatcu. Vsak ima svojo posebnost v izdelavi, a v delu so vsi enaki: borba za srečno in zadovoljno življenje vseh, v zdravstvenem, gospodarskem, socialnem in etičnem preporodu. — Drugi oddelek prikazuje higijeno na deželi. Tu se more prepričati obiskovalec razstave o vsem zlu nehigijenskih prilik naših naselij, vidi pa tudi, kako odpomoremo temu zlu. V manjšem oddelku razstave je priredil Okrožni urad za zavarovanje delavcev svojo lastno razstavo. Ves materijal je zelo poučen. Higijenska razstava je posvečena prebivalstvu, ki naj črpa iz nje spoznavanje higijene in razumevanje za higijensko delo. — Higijena je zrcalo kulture naroda!

V. K., načelnica »Zveze gospodinj«.

Novodobno gospodinjstvo.

V drugih državah se prirejajo vsako leto razstave, ki imajo namen pokazati javnosti, v kakšni smeri in na kakšen način se v sedanji dobi vrši razvoj gospodinjstva.

Gospodinjstvo je zelo važen del gospodarstva. Ker uporablja najrazličnejše surovine in industrijske proizvode, jih predelava in izboljšuje in s tem ustvarja telesno rast, odpornost, zdravje in življenjsko zmožnost človeka, je neizmerne pomena za človeštvo. Moderna družba posveča veliko skrb povzdigi gospodinjstva, podpira gospodinjstvo šolstvo in organizacije, ki delujejo za gospodinjstvo izobrazbo. Današnja gospodinja mora poznati vse zahteve narodnega gospodarstva in narodnega zdravstva; zavedati se mora, da je v veliki meri od nje odvisno blagostanje in zdravje naroda.

Statistično je dognano, da gre skozi roke gospodinj tri četrtine narodnega premoženja. Ni torej vseeno, kako žena gospodari s tem premoženjem. Moderna gospodinja se je navadila misliti in čutiti narodno gospodarsko. Pri svojih nabavah ne misli samo na svojo korist, marveč tudi na korist naroda. Če ima izbirati med enakovrednim domačim in tujim predmetom, vzame domačega, da podpira domače blago in domačega delavca. Gospodinjstvo uredi tako, da upošteva narodno gospodarske zahteve.

Prav tako pa se zaveda dolžnosti, ki jih ima z ozirom na narodno zdravje. Zdravje je največji zaklad. Gospodinja mora biti čuvarica tega zaklada. Dolžna je paziti predvsem na svoje zdravje, kajti: zdrava žena — zdrav rod. Žena, ki žrtvuje svoje zdravje za gospodinjstvo, s tem prav nič ne koristi svojemu rodu, ampak mu škoduje.

Pri svojem delu se mora gospodinja ravnati po pravilih higijene dela; za vsako delo mora najti način, ki jo čim manj utruje. Eden glavnih povzročiteljev utrujenosti je stanje: praktična gospodinja opravlja glavni del svojih opravil sede. S pravilno razdelitvijo dela in odmora skrbi, da utrujenost ne prekorači gotove meje, da se v organizmu ne nakopičijo izločki, ki jih povzročajo utrujenost in ki ga trajno zastrupljajo, izpodkopavajo zdravje gospodinj, njeno delazmožnost pa predčasno uničijo.

Olajšajmo delo gospodinj, da bo naš dom vesel. Kako moremo to doseči? Uredimo stanovanje tako, da bo čim manj potov pri opravljanju hišnih del in čim manj čiščenja. Držimo se strogo hišnega reda, da gospodinja pride do svojega oddiha in dobi čas za svojo izobrazbo in izdelavo delavnega načrta. Dajmo ji potrebnih pripomočkov, ki ji lajšajo delo.

Silno veliko je v tem oziru storila moderna tehnika. Kaka razlika med črnim ognjiščem, na katerem so kuhale naše babice in plinskim ali električnim štedilnikom, med okajeno leščerbo in električno žarnico, med sajastim kotlom in porcelanasto kozico, v kateri lahko kuha današnja gospodinja.

Razbremenitev gospodinj pa ne sme pomeniti njene polenitve, ampak samo skrb za njeno zdravje in za pridobitev časa, da se tudi ona zave sebe in da občuti sproščenost od malenkostnega, suženjskega dela, da se zave velike naloge, ki ji pripada kot sostvariteljici družbe.

Novodobna gospodinja se zaveda važnosti svojega posla, ki ga mora vršiti z vsem znanjem in z vso odgovornostjo. Poznati mora zahteve pravilne prehrane in pravilnega izrabljanja živil. Glavni pogoj za zdravje rodbine je zdravo stanovanje. Gospodinja mora sodelovati pri izboljšanju stanovanjskih načrtov, opozoriti mora gradbenike in arhitekta na higijenske nedostatke v starem načinu razvrstitve stanovanjskih prostorov in neprikladnega stavbnega materiala. Vse naj bo izbrano tako, da odgovarja zdravstvenim

zahtevam z ozirom na stanovanje kot bivališče družine in kot delavni prostor gospodinj.

Stanovanje mora biti zračno, svetlo, zadosti prostorno in pred vsem solčno. Preskrbljeno mora biti z električno razsvetljavo, udobno kopalnico, napeljavjo za mrzlo in toplo vodo in centralno kurjavo. Ni še dolgo tega, ko se je smatralo tako stanovanje za luksurijozno, danes zahtevamo od dobrega stanovanja, da ima vse te naprave, ker ne služijo samo udobnosti, temveč predvsem zdravju. Čim boljša je nega telesa, tem odpornejši je človeški organizem proti raznim infekcijam. Utrjeno telo je čuvar proti nevarnostim prehlada. Za čuvanje oči ob umetni luči je moderna tehnika poskrbela steklo, ki varuje oči pred preostro lučjo. Važna je pravilna namestitve svetiljke. Zelo nevaren nosilec bolezni je prah. Moderno stanovanje je urejeno tako, da prah nima dosti prilike ogrožati zdravje stanovalcev, ker se nima prilike zbirati v stanovanju. V kolikor se pa vendar usede na blazinah in preprogah, ga brez škode hitro odstrani sesaljška za prah.

Kot glavni prostor gospodinj pride v glavnem v poštev kuhinja, ki mora biti kot vse stanovanje svetla in zračna. Ventilator skrbi za dober zrak ter odvajanje sopare in kuhinjskih vonjev.

Oprema v kuhinji naj ustreza zahtevam štedenja časa in delavne moči. Plinski ali električni štedilnik prihrani donajanje kuriva in snajenje črne posode. Hladilna omara omogoča, da ima gospodinja pri rokah vse stvari, ki morajo biti do neposredne uporabe na hladnem. Da more opravljati delo sede, ima mizo z deskami za delo v različnih višinah, tako, da lahko potegne iz mize desko, ki odgovarja drži rok pri gotovem opravilu. Seveda so v moderni kuhinji na različnih mestih pipe, da je povsod pri rokah mrzla in topla voda: pipa nad pomivalnikom naj bo opremljena z vročo prho za izplakovanje posode. Kuhinjski stroji lajšajo kuhinjsko delo. Prašni stroj in stroj za sušenje perila ter novi likalniki omogočajo pranje in likanje perila brez velikega napora.

Moderna ureditev stanovanja velja seveda mnogo denarja. Toda kapital je dobro naložen, ker služi v prvi vrsti zdravju. Nič ne obremenjuje zasebnega kakor tudi narodnega gospodarstva tako, kot bolezni.

Ker so predvsem ženska društva poklicana sodelovati pri razvoju gospodinjstva, se je nanovo ustanovljena »Zveza gospodinj« odločila prirediti na jesenskem vselejmu razstavo pod naslovom: »Novodobno gospodinjstvo«.

Razstava naj bo nekak kažipot, kako si gospodinja uravnaj svoj posel, da bo ustrezal načelom smotrene porabe časa, moči in materiala, ter da bo odgovarjal zahtevam narodnega gospodarstva in narodnega zdravja. Razstava more seveda pokazati samo majhen del tega, kar bi prirediteljice želele, ker jo ovira premajhen prostor, premajhna možnost ponazoritve in nedostajanja v poštev prihajajočih sredstev.

Želja »Zveze gospodinj« je, da bi letošnjemu prvemu poskusu sledile vsako leto popolnejše razstave.

Razstavo priredi:

Paviljon »K«.

Zveza gospodinj, odsek Splošnega ženskega društva.

Odbor:

Kraigher Vika, načelnica,
Bukovic Darinka,

Čuden Josipina,
Govekar Minka,

Šamotna tovarna v Celju

proizvaja nepregorljivo šamotno in dinas opeko, normalno in fačonsko, ter malto (moko) vsakovrstne kvalitete, specialne pekarske plošče, dimniška vratica itd. Največja in edina specialna tovarna šamotnih in dinas potrebščin v Jugoslaviji.

Industrija volnenih izdelkov Peter Majdič, Celje

proizvaja: čisto volnene odeje za postelje, bolnice, sanatorije, hotele, kopališča, zdravilišča, odeje iz kamelje dlake, bele odeje, odeje za turiste, avto - odeje, karirane Moltone, »Lambrequine« raznih barv, konjske koce, sukno itd.

Peter Majdič - »Merkur«

kovinska industrija in trgovska družba z o. z. v Celju

Podružnica v Kranju

Največje in najboljše sortirano skladišče železa, železne robe in vseh v železninarsko stroko spadajočih predmetov, traverz, betonskega železa ter cementa itd.

Kobal Lea,
Kretič Rezi,
Krofta Minka,
Lapajne Vida,
Lebar Aida,
Leskovic Ivanka,

Martelanc Milka,
Priatelj Amalija,
Tkačev Nika,
Traven Albina,
žitek Jakobina.

Razstavljalci:

Agnola Avgust (steklo in porcelan), Dunajska cesta 10, Ljubljana.
Ahačič Luka (pohištvo), Hrenova ulica 8, Ljubljana.
Berlič Rok (pohištvo), Zapuže 22, p. št. Vid nad Ljubljano.
Breznik Venčeslav (kuhinjska posoda), Stritarjeva ul. 7, Ljubljana.
Drž. osrednji zavod za ženski domači obrt, Novi trg 4, Ljubljana.
Florjančič Stanko (kuhinjska posoda), Sv. Petra cesta 35, Ljubljana.
Fritsch Oskar (kuhinjska posoda), Dunajska cesta 31, Ljubljana.
Hamann J. C. (perilo), Mestni trg 9, Ljubljana.
»Javor« (pohištvo), Dolenji Logatec.

Industrijski, obrtni in trgovski oddelek.

Notranji prostori paviljonov.

Pav. E.

- 2—4. Nečajev Ivan G. (perzijski čilimi = preproge), Pejačevičeva ulica 38, Osijek I.
6. Pajnič Dana (keramika), Tavčarjeva ulica 4, Ljubljana.
8—10. Bizovičar Anton (pohištvo), Glince, Cesta II/1, p. Vič pri Ljubljani.
12—14. »Damask«, Grgič Ante (perzijski čilimi = preproge), Ilica br. 11, Zagreb.
16—18. Brača Garotić (pirotski čilimi = preproge), Pirot.
20. Kobilica Avgust (zofe, fotelji, žimnice), Dunajska cesta št. 25, Ljubljana.
22—24. Safikurdli Mahmud Skender (originalne perzijske in druge preproge), Terazije 34, Beograd.
26—28. Lancoš Dimitrije (pohištvo), Wolfova ulica 12, Ljubljana.
30—32. Varbinek Rudolf, Gregorčičeva ulica 5, Ljubljana,
Hauschulz Alfred (pianini in klavirji), Richardstrasse 116, Berlin—Neuköln, Deutsches Reich.
34—36. Izgoršek Franc (pohištvo), Smartno pri Litiji.
38—42. Andlovic Josip (pohištvo), Škofljica.
44. »Kristalk«, d. d., tvornica ogledal in brušenega stekla (ogledala vseh vrst in umetno brušena stekla, vložena v medenino; marmornato steklo), Koroška cesta 32, Maribor.
46. Arhar Rok (mizarske potrebščine: okraski, vezane plošče, okovje, predloge itd.), št. Vid nad Ljubljano.
Dr. Stadler Wilhelm (ličila, laki, medlice za lesno obdelavo), Pellmannsgasse 21, Liesing, Niederlage: Schönbrunnerstrasse 140, Wien XII., Österreich.
48—50. Jager Franc (tapetniški izdelki), Sv. Petra nasip št. 29, Ljubljana.
52—54. Černe Avgust (pohištvo), Vodnikova cesta 122, Zg. šiška.
56—60. Novak Ivan (pohištvo), Vižmarje 65, p. št. Vid nad Ljubljano.
62—64. Mrhar Ivan (pohištvo), Stanežiče 21, p. št. Vid nad Ljubljano.
66—68. Rozman Franc (pohištvo), Celovška cesta 98, Dravlje, pošta št. Vid nad Ljubljano.
70—78. Zalokar Anton (pohištvo), št. Vid nad Ljubljano 26.
80—82. Vreček Franc (pohištvo), Podgora št. 35, p. št. Vid nad Ljubljano.
84—86. Puc Drago ml. (tapetniški izdelki), Kolodvorska ulica 18, Ljubljana.
88—92. Saje Franc (pohištvo), Trnje 3, p. Velika Loka.
94—96. Praznik Ivan (pohištvo), Zavrti 9, Ljubljana.
98—102. Vehovar Franjo (pohištvo), Kersnikova ulica 17, Celje.
1—3. Poljšak Tone (radio-aparati in ojačevalci za gramofonsko in radio-glasbo), Aleksandrova cesta 5, Ljubljana.
5—7. Meinel & Herold, Musikinstrumentenfabrik (glasbila), Auerbacherstrasse 51, Klingenthal (Sachsen), Deutsches Reich; podružnica: Gregorčičeva ulica 6, Maribor.
9—11. Kregar Jakob (pohištvo), Vižmarje 2, p. št. Vid nad Ljubljano.
13—17. Senica Jožef (okna, vrata, gradbena mizarska dela), Bežigrad 6, Ljubljana.
19—23. Naglas J. J., tovarna pohištva (pohištvo), tovarna: Trnovski pristan 8; trgovina: Novi trg 6, Ljubljana.
25—27. Bitenc Henrik (pohištvo), Vižmarje št. 77, p. št. Vid nad Ljubljano.
29—39. Tomšič Franc (pohištvo), Zgornji Kašelj 64, p. Devica Marija v Polju.
41—51. Kregar Andrej (pohištvo), št. Vid nad Ljubljano 59/100.
53—65. Erman & Arhar (pohištvo), št. Vid nad Ljubljano 86.
67—75. Erjavec Egidij in Karol (pohištvo), Brod 22, p. št. Vid nad Ljubljano.
77—79. Bernik Ivan (žaluzije in rolete), Linhartova ulica št. 16, Ljubljana.

Jugoslavensko Siemens, d. d., (električni aparati), Dunajska cesta 1, Ljubljana.
»Jugo-tehna« (hladilne omare), Gosposvetska cesta 3, Ljubljana.
Kregar Franc (pohištvo), Vižmarje 87, p. št. Vid nad Ljubljano.
Majhenič Joško, slikar, Vožarski pot, Ljubljana.
»Material« d. z o. z., Dunajska cesta 34, Ljubljana.
Mestna elektrarna (električni gospodinjski aparati), Slomškova ulica 18, Ljubljana.
Mestna plinarna (plinske instalacije), Resljeva cesta 28, Ljubljana.
Naglas J. J. (pohištvo), Novi trg 6, Ljubljana.
»Noris« k. d. trg. (elektrotehnične priprave), Zagreb.
Patik Fany (pleteno pohištvo), Radovljica.
Pičman Lovro (vodovodna instalacija), Ilirska ulica 15, Ljubljana.
Repše Ignac (pohištvo), Dvorski trg, Ljubljana.
Skaberne A. & E. (zavese), Mestni trg 10, Ljubljana.
»Stora« (zavese), št. Vid nad Ljubljano.
Zupan Miroslav, stavbenik, Gosposvetska cesta 10, Ljubljana.
Žagar Josip (pohištvo), Zapuže 73, p. št. Vid nad Ljubljano.

81. Pollak Jurij (pohištvo), Huje 13, p. Kranj.
83—85. Velkavrh Franc (pohištvo), Vižmarje 37, p. št. Vid nad Ljubljano.
87. »Teheran« (Mutevelić Mušan) (preproge), Sv. Petra cesta 44, Ljubljana.
89. American Heating, generalno zastopstvo za Jugoslavijo Kleiner V. (trajno žareče peči za kurjenje s koksom), Masarykova ul. 11, Zagreb; Trgovska in gospodarska družba z o. z., Cigaletova ulica št. 1, Ljubljana.
91—93. Lovrenčič Viktor (galanterijski strgarski izdelki), Založarjeva ulica 13, Ljubljana.
95—97. »Slavonija«, d. d. za industriju drva (domači in eksotični furnirji, sklenjen les, parketi in žagan stavbni les), Savska cesta 25, Zagreb.
99—101. »Javor«, d. z o. z. (pohištvo), tovarna: Logatec; trgovina: Masarykova cesta 12, Ljubljana.

Pav. F.

- 104—114. Klein & Stiefel (stroji za obdelavo lesa z vdelanimi motorji ali na jermenice), Fulda, Deutsches Reich; zastopnik: Angelo Peter, d. z o. z., Dvořakova ulica 6, Ljubljana.
116—120. Keserović Ljubomir N., stovarišče kolonijalnih uredjaja (aparati za hranjenje in merjenje olja, petroleja, bencina, špirta in aparati za praženo kavo), Balkanska ulica 29, Beograd.
122. »Jorstan«, ing. Vragović Dušan (gasilski aparati), Knez Mihajlova ulica 17, Beograd.
124—126. Frobana A.-G. (stroji za čiščenje spodnjih delov čevljev, stroji za izdelovanje pritrjevalnih igel za podplate), Wuppertal-Barmen, Deutsches Reich; zastopnik: Veigl Josip, Maistrova ulica 23, Maribor.
128. Otorepec Josip, d. z o. z. (brzoparilniki, bakrene kopalne peči, bakreni in medeni galanterijski izdelki, kotli za žganjekuho itd.), Za Gradom 9 (Streliška ulica), Ljubljana.
130—134. Heršič Ludvik (stroji in orodje za lesno industrijo), Gledališka ulica 12, Ljubljana.
Mühlhof Peter Friedrich, Präzisionswerkzeugfabrik (orodje za mizarje in kolarje), Remscheid, Deutsches Reich.
Teichert & Sohn, Maschinenfabrik und Eisengießerei (stroji in orodje za lesno industrijo), Liegnitz, Deutsches Reich.
136—142. Popp Carl Friedrich, Strickmaschinenfabrik (pletilni stroji za ročni in silovni pogon, navijalni stroji, stroji za razčesavanje), Luftgasse 3, Wien V/2, Österreich.
144—146. Rebolj S. & drug, Aškerčeva ulica 5, Ljubljana, zastopa: Aktiengesellschaft vorm. Seidel & Naumann (šivalni stroji in dvokolesa), Hamburgerstr. 17/19, Dresden A 5, Deutsches Reich.
148—162. Maschinenbauanstalt Kirchner & Co., A.-G., Grösste Spezialfabrik Europas für Sägewerks- und Holzbearbeitungsmaschinen (naprave za žagarstvo in stroji za obdelavo lesa), Torgauerstrasse 43 (Sellershausen), Leipzig O 28, Deutsches Reich.
103—117. Strojne tovarne in livarne d. d. (stroji za obdelovanje lesa, transmisijske, kovinski izdelki in drugo), Dunajska cesta 35, Ljubljana.
119—149. Ljubljanska mestna plinarna, Resljeva cesta 28, Ljubljana. Mariborska mestna plinarna, Maribor.
151—157. Elektrofonska družba z o. z., Aleksandrova cesta št. 7, Ljubljana.
Homophon Company, G. m. b. H., Fabrik der Musikschallplatten »Homocord« (gramofoni in gramofonske plošče), Alexandrinenstrasse 108, Berlin SW 68, Deutsches Reich.
159. Kolb B., športna delavnica (smuči in palice, zložljivi čolni, šotori), Vižmarje, p. št. Vid nad Ljubljano.
Dunzinger F. J., Wachswarenfabrik (smuški voski), Regensburg, Schmöle & Comp. (okovje za smuči), Menden (Kreis Iserlohn), Deutsches Reich.
161. Ing. Römer G., (stroji in industrijske naprave), Kongresni trg št. 8, Ljubljana.

The **GENERAL TIRE**

**NAJJAČJA
AMERIKANSKA
GUMA**

The **GENERAL TIRE**

„KRALJ KILO-
METRAŽE“

GENERAL

ZASTOPSTVO ZA
DRAV. BANOVIÑO

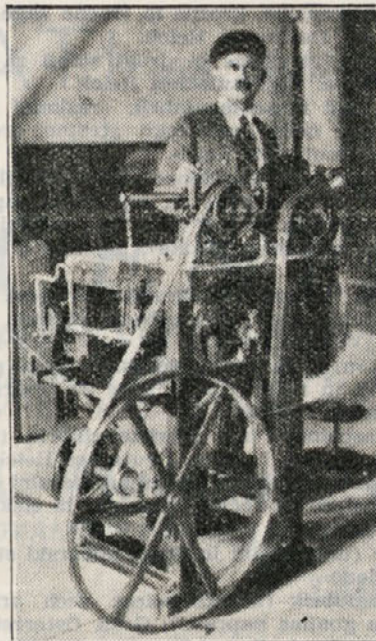
S. I. ROZMAN

ŠT. VID NAD LJUBLJANO
TELEFON ŠT. VID ŠT. 2

LESNA INDUSTRIJA!

Nabavite si moj avtomatični brusilni stroj, ker z njim je lahko vsakdo dober bruslač. Gater-žage na stroju brušene se brusijo ravno — zato Vam jih ni treba s pilo ravnati; istotako so krožne žage po brušenju enako okrogle. Žagali boste hitreje, ker žagne liste zamorete izkoristiti le, če so avtomatično brušeni.

Te stroje izdeluje
**I. jugoslov.
delavnica
avtomatič-
nih strojev**

**F. Lončar
Ljubljana 7**

Sp. šiška, Celov-
ška cesta 43.
Poleg Velesejma.

Koncesionirano elektrotehniško podjetje

ALEKSANDER KOZIČ

Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 44

Telefon štev. 3041

GRADI:

Električne centrale, daljnovode, inštalacije za pogon in luč, telefonske in signalne naprave itd.

Dobavlja:

Vse stroje in aparate električne stroke, električni inštalacijski material, žarnice itd.

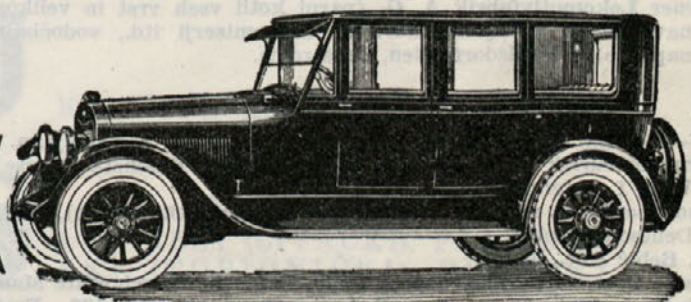
Popravlja:

Vse vrste strojev in aparatov in električne naprave.

Cene solidne! /// Izvršitev strokovnjaška!

BRUNO BELANTIČ

SEDLARSTVO IN
LIČARSTVO AVTOMOBILOV

///
LJUBLJANA VII.

JERNEJEVA ULICA 29 // TEL. 2824

- Aktiengesellschaft für Feinmechanik, vorm. J. Petravić & Co.** (električni ročni vrtni stroji, suportni brusilni stroji, orodni brusilni in polirni stroji itd.), Wien, Österreich.
- ATG. Allgemeine Transportanlagen - Gesellschaft m. b. H. Maschinenfabrik** (transportne naprave, dvigala, žerjavi, viseče prenosne naprave, prenosni traki, skledičasta dvigala, globila na lopasto kolo itd.), Leipzig, Deutsches Reich.
- Brenta Louis, Ateliers de construction** (velike tračne žage za hode, cepilne tračne žage in drugi stroji za lesno industrijo), Bruxelles, Belgique.
- Ehrlich Oscar, Werkzeugmaschinen-A. G.** (precizijske stružnice), Berlin, Deutsches Reich.
- Elze & Hess, Maschinenfabrik** (gornje rezkalni stroji za les), Gera, Deutsches Reich.
- Engels Söhne, Sägefabrik** (jarmenične, krožne in tračne žage, skobelni noži itd.), Remscheid, Deutsches Reich.
- Geiger Alex., Maschinenfabrik** (stružnice in drugi stroji za lesostrugarstvo), Ludwigshafen a. R., Deutsches Reich.
- Grupp Wilhelm, Werkzeug- und Maschinenfabrik** (rezkalni stroji za roglje, stroji za brušenje nožev, mizarsko strojno orodje), Oberkochen, Württemberg, Deutsches Reich.
- Heimpel & Besler, Ventilatoren- und Maschinenfabrik** (ventilatorji in ekshaustorji, kompletne prezračevalne in ogrevalne naprave, naprave za odsesavanje žaganja, prahu, dima itd., sušilnice za les in druge snovi, kurišča za lesne odpadke), Mödling b. Wien, Österreich.
- Loroch Josef, Maschinenfabrik** (avtomatični brusilni stroji za žage, stroji za razperivanje tračnih žag), Mörlenbach, Hessen, Deutsches Reich.
- Maschinenfabrik Fellbach G. m. b. H.** (ročni verižnorezkalni stroji, verižne žage, vrtni stroji in ročne tračne žage za tesarstvo), Fellbach-Stuttgart, Deutsches Reich.
- Meiselbach Aug. Nachf., Maschinen- und Werkzeugfabrik** (stroji in orodje za vrezavanje navojev), Leipzig, Deutsches Reich.
- Modrach Konrad, Maschinenfabrik** (škarje in preluknjevalni stroji za pločevino in fazonsko železo na ročni, jermenski in električni pogon), Gera, Deutsches Reich.
- »Nationale mécanique S. A.« (univerzalni in drugi mizarski stroji), Haren-lez-Bruxelles, Belgique.
- Noricumwerke Cless, Zahnradfabrik** (zobata kolesa vseh vrst in velikosti, polževe in druge gonilne naprave), Graz, Österreich.
- österreichische Schmidtstahlwerke A. G.** (»Ajax« vzmetna kladiva), Wien, Österreich.
- öWA österreichische Werke G. A., Maschinenfabrik** (mizarski stroji na jermenski in električni pogon, orodni stroji), Wien.
- Panhans Ant. Maschinenfabrik** (mizarski stroji, specialni deli za samogradnjo strojev na lesenem stojalu), Klosterec pri Karlovih Varih, Československo.
- Reinbold & Ritter, Maschinenfabrik** (verižno-rezkalni stroji, naprave za rezanje rogljev), Landsberg, Deutsches Reich.
- Schmid & Wezel, Werkzeugmaschinenfabrik** (»Blax« stroji in orodje na gibčno vratilo za obdelavo lesa, kovin in kamna in za druge svrhe), Maulbronn, Württemberg, Deutsches Reich.
- Stickler & Magnuson A. B.** (»Stick-to« varovalci svedrov, dvostranski svedri, iskalci sredine, vrtni stroji za kamen itd.), Stockholm, Sverige.
- »Tema« N. V. technisch Materieel (razvrševalne mreže in rešetke, luknjičaste pločevine, razvrševalni stroji, oklopne sesalke), 's Gravenhage, Holland.
- Wiener Lokomotivfabrik A. G.** (parni kotli vseh vrst in velikosti, navadna in specialna kurišča, ekonomizerji itd., vodočistilne naprave), Floridsdorf-Wien, Österreich.

Pa. H.

- 248—250. **Bar Franc sinova, d. z. o. z.**, Mestni trg 5, Ljubljana.
- Horny Friedrich** (radio-aparati in potrebščine), Reichsratstrasse 9, Wien I, Österreich.
- »Phonycord«, G. m. b. H. (nezlomljive gramofonske plošče), Berlin, Deutsches Reich.
252. **Bebić Ant.**, Kotor.
- Kuntze Otto, vorm. Ziegenspeck Fritz, Deutsche Angelgeräte Manufaktur** (potrebščine za ribolov), Oranienstrasse 126, Berlin SW 68, Deutsches Reich.
254. **Ženska kaznilnica** (ženska ročna dela), Begunje pri Lescah.
- 256—258. **Hann Marija** (kozmetika in parfumerija), Poljanska cesta št. 13, Ljubljana.
- 260—262. **Cotič Rudolf** (»Radio Balzam« proti kurjim očesom, bradavicam itd., »čistol«-sredstvo za odstranjevanje madežev, zobna pasta »Vegrodont«, brilantine in olja za lase itd.), Kamniška ulica 10 a, Ljubljana VII.
- 264—268. **Bijou de Paris** (bižuterija in ure), Ilica 23, Zagreb.
- 270—272. **»Vezivo«, A. B.** (vezivo z brzovoznim strojem), Kamenita ulica 10 b, Split.
274. **Zorčić Amalija** (damsko perilo), Stari trg 11 a, Ljubljana.
- 276—282. **Žilič Bogdan** (železne peči »Fapek«, porcelan, posoda, kuhinjske potrebščine in oprema), Dunajska cesta 11, Ljubljana.
- 284—290. **Baraga Lud.**, Selenburgova ulica 6, Ljubljana.
- Anker-Werke, A.-G.** (registrirne blagajne), Bielefeld, Deutsches Reich.
- Dürkopp-Werke, A.-G.** (šivalni stroji), Bielefeld, Deutsches Reich.
- Huppert Max** (rotirni ciklostil-razmnoževalec), Windmühlgasse 15, Wien VI, Österreich.
- Smith L. C. & Corona Typewriters Inc.** (pisalni in računski stroji), Syracuse (Ohio), U. S. A.
- Underwood Bookkeeping** (pisalni stroji), New-York, U. S. A.
- 292—296. **»Poppaea«, zavod za proizvodnjo kozmetičkih preparata**, (parfumerija in splošna kozmetika), Dunajska cesta 31, Ljubljana.
- 298—300. **Savnik Anton** (pletene), Škofja Loka.
- Falout A. i drugovi, prva novogradska tvornica bičeva i kožnatih proizvoda** (ženske torbice, denarnice in listnice), Nova Gradiška.
- 304—306. **»Diamant«** (bižuterija), Prolaz Europa Palace Kino 9, Zagreb.
308. **Parfums Driay** (parfumerija in kozmetika), Jurišičeva ulica 8, Zagreb.
- 310—312. **Matek & Mikeš** (mehanično umetno vezenje, zavese, pregrinjala — predtiskarija ročnih del), Dalmatinova ulica 13, Ljubljana.
- 314—336. **Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7, Ljubljana.**
- Dubied Edouard & Co., S. A.** (pletilni stroji), Neuchâtel, Suisse.
- Gritzner A.-G., Maschinenfabrik** (šivalni stroji in dvokolesa), Durlach (Baden), Deutsches Reich.
- Koch's Adler, Nähmaschinenwerke A.-G.** (šivalni stroji), Grosse Kurfürstenstrasse 68, Bielefeld, Deutsches Reich.
- Müller Clemens A.-G., Näh- und Schreibmaschinenfabrik** (šivalni in pisalni stroji Urania), Grossenhainerstrasse 1/5, Dresden N 6, Deutsches Reich.
- Mundlos Aktiengesellschaft** (šivalni stroji), Magdeburg.
- Pfälzische Nähmaschinen- & Fahrräderfabrik, vorm. Gebrüder Kayser** (šivalni stroji in dvokolesa), Kaiserslautern, Deutsches Reich.
- 249—251. **»Dalma«, tvornica marškina i likera, d. s. o. j.** (specialna dezertna dalmatinska vina, maraškin, sadni sirupi in razni likerji, rum, brandy medicinal. Specialitete: vermut, stari dalmatinski prošek, žganja), Jurja Biankinija ulica 7, Split.
253. **»Jok«, laboratorij** (kozmetika, parfumerija in čistilna sredstva), Gosposka ulica 20, Celje.
255. **Semrou Hans** (gospodinjске potrebščine), Krefeld (Rheinland), Deutsches Reich.
257. **Urbas Miroslav** (kranjske klobase), Slomškova ulica št. 13, Ljubljana.
259. **Kern, d. z. o. z.** (keksi, čokolada, biskviti itd.), Kranj.
- 261—263. **»Tribuna«, tovarna dvokoles in vozičkov, Batjel F.** (dvokolesa in otroški vozički), Karlovška cesta 4, Ljubljana.
- Mundlos Aktiengesellschaft** (šivalni stroji), Magdeburg, Deutsches Reich.
- Sax Motorenwerke** (vključni motorji za dvokolesa), Schweinfurt, Deutsches Reich.
- 265—273. **Adamič Oskar** (čokolada in čokoladni izdelki, bonboni, kava), Selenburgova ulica 7, Ljubljana.
- »Sana«, tovarna čokolade, Hoče pri Mariboru.
- 275—277. **Kos Anton, pozlatar** (umetniške slike in okvirji), Mestni trg 25, Ljubljana.
- 279—281. **Dolinar Ivan** (klekljane čipke), Poljane 56 nad Skofjo Loko.
- 283—285. **Rozman F. & M.** (volnene pletenine), Židovska ulica 7, Ljubljana.
- 287—289. **Možek Anton** (usnjene torbice in splošna galanterija), Sv. Petra nasip 15, Ljubljana.
- Mg. ph. Fehér Stevan** (francoska vinovica), Bezdan.
- Reich Josip, kemična tovarna** (kemični izdelki, Trstenjakova ulica št. 21, Maribor; tovarna: Ptujška ulica, Tezno).
291. **Uran Josip** (kozmetika in parfumi), Mestni trg 11, Ljubljana.
293. **Erbežnik Franc** (damski klobuki), Vir 54, p. Dob pri Domžalah.
- 295—297. **Bizjak Filip** (kožuhovinasti izdelki), Kongresni trg 8, Ljubljana.
- 299—301. **Tomšič Ivanka** (damski plašči in obleke), Sv. Petra cesta št. 38, Ljubljana.
- 303—305. **Homschak Mariane** (kožuhovina), Radetzkystrasse 10, Graz, Österreich.
307. **Pirnat M.** (galanterija, moda, perilo, trikotaža), Sv. Petra cesta št. 22, Ljubljana.
- Generalna zastopstvo »Victoria Pan«** (ovratnikov), Sv. Petra cesta 22, Ljubljana.
- 309—313. **Rot L.** (kožuhovina), Mestni trg 9, Ljubljana.
- 315—317. **Kos Franc** (pletene), Židovska ulica 5, Ljubljana.
319. **Atelier Ästhetik, Ivana Rohs** (umetniško-obrtno slikarstvo na blagu), Aškerčeva ulica 22/I, Maribor.
- 321—323. **Kobald Ferdinand** (modno blago), Dunajska cesta 37, Ljubljana.
- 325—329. **Kunc Josip & Comp.** (tkano blago: berlinske rute s svilo ali brez nje, kašmir-šali za gospode in dame, blago za kravate [polsvileno ali iz čiste umetne svile], kravate, samoveznice, mašne, ženske rute za na glavo, stenske preproge [80×140 cm in 80×180 cm], ženilje-rute za na glavo, namizni prti in pogrinjala za postelje z vafelj-vzorci; rašel-rute, šali iz umetne svile za gospode in dame, sportni šali, kravate, zimске čepice; pletenine: kostumi, puloverji, telovniki za gospode in dame, žemperji, športni šali, čepice, kopalne obleke), Poljanski nasip 40, Ljubljana.
- 331—337. **Presker Anton** (konfekcija — čepice, perilo, splošno modno blago), Sv. Petra cesta 14, Ljubljana.

PHILIPS

RADIO APARATI *na ugodne obroke*

Glavno zastopstvo.

>CENTRA<

TRGOVINA ŠIVALNIH, PLETILNIH IN PISALNIH STROJEV,
KOLES, MOTORNIH KOLES, GRAMOFONOV, GRAMOFON-
SKIH PLOŠČ, IGEL IN VSEH REZERVNIH DELOV

LJUBLJANA, Masarykova cesta

(PALAČA VZAJEMNE ZAVAROVALNICE PRI KOLODVORU)

Telefon 23-83

PREMOG

KOVAŠKI IN PLINSKI PREMOG

UGALJ

KOVAČKI UGALJ I UGALJ ZA PLINARE

KOKS

LIVARSKI (LIVAČKI), PLAVŽAR-
SKI (TOPIIONIČKI), PLINSKI

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG

D.D.

LJUBLJANA * MIKLOŠIČEVA CESTA 15 * I. NADSTR.

Polpokriti paviljonski prostori.

Pav. E.

- 489—493. »Jugotechna«, d. z. o. z., Gosposka ulica 3, Ljubljana.
General Motors Corporation (elektroavtomatične hladilne naprave »Frigidaire«), Dayton (Ohio), U. S. A.
494. Stramšak Ciril, Devica Marija v Polju 61.
»Hamad«, d. s. o. j. (kemični preparati), Trogir (Dalmacija).
495. Modic Minka (brenkala, strune, glasbene potrebščine, rakete, strune za rakete), Kopitarjeva ulica 1, Ljubljana.
496—499. Maher G., d. z. o. z. (barve za usnje), Tržaška cesta št. 9, Ljubljana.
»Danubia«, Maschinen-Vertriebs-Gesellschaft m. b. H. (čevljarški stroji), Kaiserstrasse 67, Wien VII., Österreich.
500. »Hermes«, trgovački obaveštajni biro (propaganda obvestilne službe in vršenje inkasa), Prestolonaslednikov trg 5, Beograd.
501, 502. Schapira Joahim, razpošiljalnica »Omnia« (jedilno orodje in gospodinjski predmeti), Dunajska cesta 36, Ljubljana.
503, 504. Zorec G. (škornji in čevlji), Št. Vid 14 pri Stični.
505, 506. Jejić i Konstantinović (srbske opanke in pleteni sandali), Balkanska ulica 44, Beograd.
507—510. Lubas Franz & Sohn, österreichische Harmonika-Erzeugung (harmonike), St. Veiterstrasse 36, Klagenfurt, Österreich; podružnica: Dunajska cesta 36, Ljubljana.
511, 512. »Flora« (francoska eterska olja, kolonjska voda in parfumi), Laško.
513—515. Breznik Venčeslav (Zephir-peči), Stritarjeva ulica št. 7, Ljubljana.
516—519. Repič Franc (sodi, leseni vrči, sušilnice za perilo), Kolezijska ulica 18, Ljubljana.
520. Lovadenić Marica (narodne obleke za dame in deco), Strossmayerova ulica 34, Osijek.
521. Auguštin Filip (filigran = ročna dela iz srebra in zlata), Kralja Petra ulica 20, Prizren.
522—525. Auman Franc (vozovi), Vir 8, p. Dob pri Domžalah.
526—529. Močnik Ivan (vozovi in oprema), Mengeš 156.
530, 531. Jugofarmacija, d. d., veldrogerija i tvornica farmacevtskih preparata (parfum in kosmetični izdelki), Jukićeva ulica 12, Zagreb.
Diana-Franzbranntwein-Produktion, G. m. b. H., (francosko žganje), Engerthstrasse 169, Wien II., Österreich.
Dr. Albersheim M., Parfumeriefabrik (»Khasana«-parfumi), Lützowstrasse 15-17, Frankfurt a. M., Deutsches Reich.
Dr. Morisson (parfumerija), London City, Great Britain.
532, 533. Kucler Franc (harmonike), Drenov grič, p. Vrhnika.
534, 535. Semrou Hans (gospodinjske potrebščine), Krefeld (Rheinland), Deutsches Reich.
536, 537. Višnar Drago (vžgane slike), Na Murovi 5, Jesenice, Gorenjsko.
538, 539. Mlekarna Zg. Brnik (domači polementalski sir), Zg. Brnik, p. Cerklje pri Kranju.
543, 544. Alimenta, d. z. o. z. (juhini ekstrakti, gobove juhe) Zg. šiška 17.

Pav. F.

- 545—548. Klein & Stiefel (stroji za obdelavo lesa z vdelanimi motorji ali na jermenice), Fulda, Deutsches Reich; zastopnik: Angelo Peter, d. z. o. z., Dvofakova ulica 6, Ljubljana.
549—552. Kolb B., športna delavnica (smuči in palice, zložljivi čolni, šotori), Vižmarje, p. št. Vid nad Ljubljano.
Dunzinger F. J., Wachswarenfabrik (smuški voski), Regensburg, Deutsches Reich.
Schmöle & Comp. (okovje za smuči), Menden (Kreis Iserlohn), Deutsches Reich.
553, 554. Brata Udovič (vinske stiskalnice), Novo mesto 60.
555—560. »Centra«, Masarykova cesta 12, Ljubljana.
Homophon Company, G. m. b. H., Fabrik der Musikschallplatten »Homocord« (gramofoni in gramofonske plošče), Alexandrinenstrasse 108, Berlin SW 68, Deutsches Reich.
Märkische Maschinenbauanstalt »Teutonia«, G. m. b. H. (posnemalniki mleka), Frankfurt (Oder), Deutsches Reich.
Merz-Werke, Spezialfabriken (pisalni stroji), Frankfurt a. M., Deutsches Reich.
Mitteldeutsche Fahrradwerke, G. m. b. H. (dvokolesa), Am Karlsbad 6, Berlin W 35, Deutsches Reich.

- »Alpeko«, trgovsko-industrijska družba, Masarykova cesta št. 23, Ljubljana.
Jadransko Anonimno društvo Cement Portland (cement in cementni izdelki), Split.
Società istriana dei cementi anonima (cement Fondu procesa Lafarge), Pola, Italia.
Bon Vinko (vino iz dolenskih in bizeljskih vinogradov), Krško, Veselični.

- Nähmaschinen-Fabrik Karlsruhe vorm. Haid & Neu (šivalni stroji), Karl Wilhelmstrasse, Karlsruhe, Deutsches Reich.
Zündapp, G. m. b. H. (motorna dvokolesa), Nürnberg, Deutsches Reich.
561—566. Heršič Ludvik, Glečališka ulica 12, Ljubljana.
Mühlhof Peter Friedrich, Präzisionswerkzeugfabrik (orodje za mizarje in kolarje), Remscheid, Deutsches Reich.
567, 568. Golob Alojzij (emajlirane peči in peči na žagovino), Puharjeva ulica 3, Ljubljana.
569, 570. Stupica Fran (poljedelski stroji), Gosposvetska cesta 1, Ljubljana.
571, 572. Korfmacher Peter (železne peči za velike prostore), Volmerswerterstrasse 140, Düsseldorf, Deutsches Reich.
573—579. Maschinenbauanstalt Kirchner & Co., A.-G., Grösste Spezialfabrik Europas für Sägewerks- und Holzbearbeitungsmaschinen (naprave za žagarstvo in stroji za obdelavo lesa), Torgauerstrasse 43 (Sellershausen), Leipzig O 28, Deutsches Reich.

Pav. H.

- 621, 623. Pisarevič Pera (novosti), Tkalčičeva ulica 48, Zagreb.
624—627. Društvo za vzgojo in varstvo ptic pevk (ptiči: kanarčki in divjaki), Vrhovčeva ulica 12, Ljubljana.
Razstavljalci:
1. Gojznikar Štefan, Kongresni trg 6.
2. Sever Edi, Gosposka ulica.
3. Omahna Franc, Mestni trg 10.
4. Golob Franc, Hranilniška ulica 8.
5. Francki Alojz, Karlovška cesta 3.
6. Piškar Alojz, Sv. Petra cesta 52.
7. Arko Vladimir, Glavna carinarnica.
8. Kelnarič Joško, Sv. Petra cesta 16.
9. Zupan Viljem, Vrhovčeva ulica 12.
628, 629. Aludár Somló (čokolada), Miskolczy-ut 73, Budapest, Magyarországi.
630. Ing. Likar Josip (patentni pivniki, ustniki), Kostanjevica na Krki.
631, 632. Jalšinjak Ignac (novosti), Tkalčičeva ulica 48, Zagreb.
633, 634. Alparone Angelo (rezač stekla), Via plo Poruto 34, Milano.
635, 636. Schmidt Marie (kuhinjske potrebščine), Mor. Ostrava, Československo.
Weiss Karl, Wien, Österreich.
637, 638. Turk Vlado, Streliška ulica 24, Ljubljana.
Etablissement Pechmajou & Co. — podružnica (Botot — zobna pasta in voda), Zemun.
639, 640. Kononenko Ivan (baletke iz perja, volne, gumijaste igračke, balončki), Ulica Kraljice Marije 43, Beograd.
641. »Jol«, laboratorij (kosmetika, parfumerija in čistilna sredstva), Gosposka ulica 20, Celje.
642, 643. Badovinac Nikola (manufaktura), Metlika.
644, 645. Stein Filip (novosti), Vlaška ulica 63, Zagreb.
646, 647. Anžur Marija (pletanine), Predovičeva ulica 14, Mostje pri Ljubljani.
648, 649. Koch Albert (novosti), Nabenstrasse 34, Wien II, Österreich.
650. Stramšak Fani (kemični izdelki), Devica Marija v Polju 61.
653, 654. Presker Anton (konfekcija — čepice, perilo, splošno modno blago), Sv. Petra cesta 14, Ljubljana.
655, 656. Bitenc Vinko (brezalkoholne pijače), Zapuže 30, p. št. Vid nad Ljubljano.

Pav. I.

- 665—676. Kraljevska banska uprava dravske banovine, referat za pospeševanje obrti, Ljubljana, Stari trg 34.
1. Pletiljska zadruga, Breznica pri Zirovnici.
2. Kopic Franc, lončar, Mlaka pri Komendi.
3. Učakar Franc, pletarstvo, D. M. v Polju.
4. Božič Josip, slikar, Loka pri Zidanem mostu.
5. Pretnar, mehanično strojno pletilstvo.
6. Remic Stanko, sedlar, Ljubno, Savinjska dolina.
7. Državni učni tečaj za košarstvo, Lužarji.
8. Gostinčar Ivan, izdelovatelj cementnih izdelkov, Pešata, p. Dol.
9. Bajželj Anton, žmarstvo, Stražišče št. 151 pri Kranju.
10. Zaje Cilka, strojno pletenje, Mala Loka, p. Domžale.
11. Lamut Štefan, ključavničarstvo, Čeplje, Vransko pri Celju.

Lastni paviljoni.

- Braća Lasan (dalmatinska vina), Vodnikova ulica 17, Ljubljana VII, Veselični.
Brezalkoholna produkcija, r. z. z. o. z. (brezalkoholni sokovi), Komenška ulica 17, Ljubljana.
Delniška družba pivovarne »Union« (pivo), Celovška cesta št. 22, Ljubljana VII.
Derfel Marija (delikatese, vino, kava itd.), Mestni trg 12, Ljubljana, Veselični.

Naravni MALINOVEC in druge
sadne soke, SADNE MARME-
LADE, esence za rum, likerje,
aromo za brezalkoholne pijače
i. t. d. priporoča

tovarna sadnih sokov in marmelad, parna destilacija

Srečko Potnik in drug

LJUBLJANA

METELKOVA ULICA ŠTEV. 13

Telefon štev. 2110

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

je najbolj razširjena kmetijska korporacija v Sloveniji, ki šteje nad
25.000 članov. Kot svoje glasilo izdaja ilustrirani gospodarski list

»KMETOVALEC«

ki izhaja dvakrat na mesec že 49 let. Udje ga dobijo brezplačno. Član
Kmetijske družbe je lahko vsakdo, ki plača letno

30 Din.

Kmetijska družba preskrbuje svojim udom različne kmetijske potrebščine,
kakor so: umetna gnojila vseh vrst, semena njijskih in drugih rastlin,
različna krmila, sredstva zoper rastlinske in živalske škodljivce, vinograd-
niške in vrtno potrebščine, razno kmetijsko orodje in kmetijske
stroje in mnogo drugega

Vsak zaveden kmetovalec v Sloveniji je član Kmetijske družbe v Ljubljani

Dolničar M. & Presker M. (restavracija), Dunajska cesta 1a, Ljubljana. Veselični.

Gellert Ignaz & Co., Fabrik für Kühl- und Gefrieranlagen (ohlajevalne in zmrzovalne naprave, elektroavtomatične hladilne omare. Brown-Boweri A-S hladilni avtomati, stroji in aparati za hotelsko industrijo, naprave za mlekarne itd.), Kegelgasse Nr. 27, Wien III, Österreich.

Gospodarska zveza (vino), Dunajska cesta 29, Ljubljana. Veselični

Grošelj Tinca (pijače), Poljanska cesta 7, Ljubljana. Veselični.

Hasovljević Osman (turška kava in čevapčići), Illica 111, Zagreb. Veselični.

Jarc Karl (kranjske klobase), Hradeckega vas 35, Ljubljana. Veselični.

Javornik Ivan (jestvine), Domobranska cesta 7, Ljubljana. Veselični.

Kava Hag, d. d. (kava brez kofeina), Tomašičeva ulica 4, Zagreb.

Kolinska tovarna hranil, d. d. (kavni dodatki [cikorija] in nadomestki), Šmartinska cesta 30, Ljubljana.

Kukman Nežika (vino), Gosposka ulica 4, Ljubljana. Veselični.

»Material« trg. d. z o. z., Dunajska cesta 36, Ljubljana.

Braća Bohn, parna tvornica opeke i crijepova (dvojnazarezana opeka), Vinkovci.

Österreichisch - amerikanische Magnesit - Aktiengesellschaft (okovni magnezit za izvedbo jekla, žgalni magnezit za kamenolesna tla, heraklitne plošče), Radenthein bei Millstadt (Kärnten), Österreich.

Steirische Magnesit - Industrie - Aktiengesellschaft (magnezit), Schwarzenbergplatz 18, Wien I, Österreich.

Suberit - Fabrik A.-G. (plutovinasti izdelki), Düsseldorfstrasse, Rheinau-Manheim, Deutsches Reich.

Petan Marija (vino), Tržaška cesta 24, Ljubljana. Veselični.

Slanič Franc (hrenovke, klobase, mesni izdelki in konzerve), Gosposvetska cesta 6, Ljubljana.

Teslić Petar (rudninska voda, likerji, rum), Sisak.

Turk Vlado (Botot-zobna pasta in voda), Streliška ulica št. 24, Ljubljana.

Etablissement Pechmajou & Co., podružnica Zemun.

Urbanovský K., spol. s. r. o., strojirna (stroji za obdelavo pločevine in kleparski stroji), Rosice u Brna, Československo.

Vidmar Ivanka (vino in jestvine), Sv. Petra cesta 3, Ljubljana. Veselični.

»Volga«, restavracija (Grošelj Tinca), Poljanska cesta 7, Ljubljana. Veselični.

Zaloga »Zagrebske pivovarne« (Ivan Bajželj) (pivo), Gasilska ulica 7, Ljubljana VII. Veselični.

Na prostem. (Poljedelski stroji.)

Ježek K. & R., tovarna strojev (poljedelski stroji), Maribor — Melje 103.

Kmetijska družba, Novi trg 3, Ljubljana.

Aktiebolaget »Baltic« (posnemalniki mleka in pinje), Kopenhagen, Danemark.

»Chemotechna«, d. z o. z. (arborin in druga kemična sredstva za poljedelce), Mestni trg 10, Ljubljana.

Deutsches Kalisyndikat, G. m. b. H. (kalijeva sol in kajnit), Desauerstrasse 28/29, Berlin SW 11, Deutsches Reich.

Etablissement Vermorel (razpršilniki in žveplalniki), Villefranche-sur-Saône (Rhône), France.

Hauptner H., Instrumentenfabrik für Tiermedizin (veterinarske potreščine), Luisenstrasse 53/55, Berlin NW 6, Deutsches Reich.

Heid N., Maschinenfabriks - Aktiengesellschaft (trierji, sortirni stroji za kmetijstvo, mlinarstvo, žitočistilne naprave, sortirne in čistilne naprave semenja), Stockerau; Büro: Schwarzenbergplatz 6, Wien III, Österreich.

Hofherr — Schrantz — Clayton — Shuttleworth, Ungarische Maschinenfabrikswerke A.-G. (kultivatorji in planeti), Kispeszt; Zentralbüro und Lager: Vilmos Császár-ut 57, Budapest VI, Magyarország.

Kaub Josef (slamoreznice, žitočistilniki), Domažlice, Československo.

Kunde & Sohn, F. & W. Moritz Kunde (vrtnarsko orodje: noži, škarje, žage, škropilnice, kosilci, sejalni in stroji za okopavanje), Kipsdorferstrasse 106, Dresden A 21, Deutsches Reich.

»Montecatini«, Società generale per l'industria mineraria ed agricola (modra galica in žveplo), Corso Principe Umberto 18, Milano, Italia.

Müller Hans W. (travna in deteljna semena), Hamburg.

Nechvile Franz (trsnе škropilnice), Margarethenstrasse 98, Wien V., Österreich.

Proizvajalci čilskega solitra, Chile, Sud-America.

První Kroměřížská strojirna a slevarna Ig. Lorenz (bencinski motorji), Kroměříž, Československo.

Sack Rudolf K.-G., Fabrik landwirtschaftlicher Maschinen (plugi vseh vrst in brane), (Plagwitz), Karl Heinestrasse 95, Leipzig W 31, Deutsches Reich.

Thomasphosphatfabriken, G. m. b. H. (Thomasova žindra), Am Karlsbad 17, Berlin W 35, Deutsches Reich.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku (kemični izdelki), Hrastnik.

Trieur- und Maschinenfabriks-gesellschaft Czeszowicka & Spagiar (»Phönix«-trierji), Gumpoldskirchen, Österreich.

Tvornica za dušik, d. d. (kalcijev cianamid [apneni dušik], mešanó gnojilo »Nitrofoskal Ruše«, oxigen, ogljikova kislina), Ruše.

Tvornica za klej (kostna in rožena moka), Moste pri Ljubljani.

Weiss Johann & Sohn (grozdne stiskalnice), Martinstrasse 121, Klosterneuburg, Österreich.

Železarna Borek a továrna hospodářských strojů, akc. spol. (mlatilnice), Borek, Československo.

Kremžar Anton, št. Vid nad Ljubljano 74.

Agroterra, akc. spol. (plugi, brane, okopače), Kunčice n. Ostravich, Československo.

Bratři Paříkové, továrny na výrobu speciálních motorů (Slavija-motorji), Napajedla, Československo.

Červinka Jan (stroji za kultiviranje tal), Havlíčkovо nám. 32, Praha II, Československo.

Fahr A.-G., Maschinenfabrik (kosilnice in stroji za žetje), Gottmadingen, Deutsches Reich.

Melichar F.-Bäcker R. (poljedelski stroji), Brandýs nad Labem, Československo.

Sigmundove bratři (črpalke), Olomuc-Lutín, Československo.

Vydrukov (sejalnice), Prostějov, Československo.

Patronier Valentin, Maschinenfabrik (Sendlingmotorji na bencin, bencol, špirit in petrolej, poljedelski stroji), Völkermarktterring 7, Klagenfurt, Österreich.

Stupica Fran (poljedelski stroji), Gosposvetska cesta 1, Ljubljana.

Na prostem pod dežniki

Bader Michael (novosti), Salzburg, Österreich.

Ovetič Đeno (amerikanski sladoleđ in bonboni), Frankopanska ulica 43, Crikvenica.

Ehrenstrasser Ludwig (gumbi in narokvice, aparati za samoveznice, nitni vtikalci v igle), Hasnerstrasse 14, Wien XVI, Österreich.

Erbogen Josef (gospodinjске novosti), Yppengasse 4, Wien XVI.

Feldstein Terezija (sadje), Vidovdanska cesta 1, Ljubljana.

Gianini Avgust (igračice in kipi), Na Gradu, Ljubljana.

Jakoplić Stjepan (pisalni stroj Planeta), Maksimirski prater, Zagreb.

Karf Hans (novosti), Carneriegasse 39, Graz, Österreich.

Kramell Karl (ondulacijski aparati), Neubaugürtel 34/36, Wien.

Lavtar Franc (igračice), Sv. Petra cesta 42, Ljubljana.

Lenardić Karel (sladoleđ), Ciglarjeva ulica 12, Moste pri Ljubljani.

Magyari Kamilla (bižuterija), Döblingerhauptstrasse 13, Wien XIX, Österreich.

Odobavić Ahmed (galanterija), Prilaz 41, Zagreb.

Panković Petar (čokolada), Makenzijeva ulica 44, Beograd.

Prime Leopold (novosti), Cesta na Brezje 83, Maribor.

Saks Samuel (britvice, polnilna peresa in razne novosti), Grosser Pfarrgasse 21, Wien II, Österreich.

Weiss Ila (umetniška ročna dela), Frömmigasse 37, Wien XXI.

Abecedni seznam.

A

Adamič Oskar (čokolada in čokoladni izdelki, bonboni, kava), Šelenburgova ulica 7, Ljubljana. Pav. H 265—273.

Aktiengesellschaft, vorm. Seidel & Naumann (šivalni stroji), Hamburgerstrasse 17/19, Dresden A 5, Deutsches Reich. Paviljon F 140—144.

Aladár Somló (čokolada), Miskolczy-ut 73, Budapest, Magyarország. Pav. H 628, 629.

Dr. Albersheim M., Parfumeriefabrik (parfumi), Lützowstrasse Nr. 15—17, Frankfurt a. M., Deutsches Reich. Pav. E 530, 531.

Alimenta, d. z o. z. (juhini ekstrakti, gobove juhe), Zg. Šiška 17. Pav. E 533, 534.

**ČE POTREBUJETE TISKOVINE,
KATALOGE, PROSPEKTE,**

TODA SE NE MORETE ODLOČITI
V KAKŠNI OBLIKI NAJ SE
IZVRŠE, BLAGOVOLITE
SE OBRNITI NA NAŠE
PODJETJE

V VSEH POTREBAH

VAM JE V TEH VPRAŠANJIH DRAGE
VOLJE NA RAZPOLAGO

NARODNA TISKARNA

V LJUBLJANI

VSA GRAFIČNA DELA
SE IZVRŠUJEJO LEPO,
SOLIDNO IN TOČNO

CENE ZMERNE / PRO-
RAČUNI IN PONUDBE
NAZAHTEVO ZASTONI

TISKARNA IZVRŠUJE
RAZLIČNE TISKOVINE,
ČASOPISE, DIPLOME,
REVIJE, VREDNOSTNE
PAPIRJE, KOLEDARJE,
SREČKE, KNJIGE I.T.D.
ENOBARVNI IN VEČ-
BARVNI TISK, PISMA,
RAZGLEDNICE, SLIKE,
OSMRTNICE, OVIKKE,
JEDILNELISTE, CENIKE,
VIZITKE, RAČUNSKE
ZAKLJUČKE, POROČNA
NAZVANILA IN VABILA

**TELEFON 3122 — 3126
POŠTNO ČEK. RAČUN
V LJUBLJANI 10.534**

Akumulator

izdeluje in popravlja

Avto

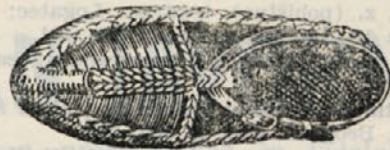
Stanica za polnjenje!
Vse strokovno
in po solidni ceni!

radiobaterije i. t. d.

Prva specialna akumulatorska
delavnica!

vhod Miklošičeva cesta,
poles palače Delavske
zbornice.

A. Jenko

Srbske opanke

po najnižjih cenah in to:

1 par otroških do št. 21	Din 20-
1 " " od št. 22 do št. 26 " "	25-
1 " " " " 27 " " 32 " "	30-
1 " ženskih	45-
1 " moških	60-

Dobite jih pri nas na
velesejmu v paviljonu
„E“, štev. 505 — 506.

Fejić in
Konstantinović

Največja jugoslovanska tovarna dvokoles

JUGOSTEYR

Tovarna: LJUBLJANA, Frankopanska ulica 21.

Detajlna trgovina: Miklošičeva cesta št. 36

Izdelovanje precizijskih moških, damskih in otroških
dvokoles

v nedosegljivi kvaliteti

PUCH motorna kolesa tipa 250 in 500 na ugodne obroke

AUTOMOBILI Steyr in Austro-Daimler

ROK BERLIČ

POHIŠTVENO
STROJNO
MIZARSTVO

ZAPUŽE 22
ŠT. VID
NAD LJUBLJANO

IVAN JAVORNIK

mesar, prekajevalec in izdelovalec vsakovrstnih mesnih izdelkov iz svežega in suhega mesa in prvovrstnih kranjskih klobas

LJUBLJANA
DOMOBRANSKA CESTA 7

// Telefon štev. 31-57 //

DETAJLNA TRGOVINA: Ljubljana,
Wolfova ulica 12 – Telefon št. 27-03

STOJNICA:
Šolski drevored, poleg Zmaj. mostu

Jos. Benko

Murska Sobota

Tovarna mesnih izdelkov
Trgovina, izvoz živine,
telet, svinj in mesa

PRIPOROČA

svoje priznane najfinejše
šunke à la Praga kakor
tudi vse vrste prekajenega
mesa in klobas po naj-
nižjih cenah!

ZAHTEVAJTE CENIKE!

Pod nadzorstvom državnega živino-
zdravnika za pregled na trihinah

OPEKO IN STREŠNIKE

vseh vrst za zidavo hiš, iz
znanih karlovskih opekarn

„ILOVAC“

dobavlja franko vsaka postaja
po konkurenčnih cenah samo

»EKONOM«

generalno zastopstvo
za Dravsko banovino

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 7

Dnevna produkcija 100.000 komadov

Pechmajou — glej **Etablissement Pechmajou**. Pav. H 637, 638.
Peteline Josip (šivalni, pletilni, pisalni stroji in dvokolesa), Sv. Petra nasip 7, Ljubljana. Pav. H 314—336.
Pfälzische Nähmaschinen- & Fahrräderfabrik, vorm. Gebrüder Kaiser (šivalni stroji in dvokolesa), Kaiserslautern, Deutsches Reich. Pav. H 314—336.
Philips N. V. — Radio (radio-aparati in pripadajoče), Eindhoven, Holland.
»Phonycord«, G. m. b. H. (nezlomljive gramofonske plošče), Berlin, Deutsches Reich. Pav. H 248—250.
Pirnat M. (galanterija, moda, perilo, trikotaža), Sv. Petra cesta 22, Ljubljana. Pav. H 307.
Pisarevič Pera (novosti), Tkalciceva ulica 48, Zagreb. Pav. H 621—623.
Poljšak Tone (radio-aparati in ojačevalci za gramofonsko in radioglasbo), Aleksandrova cesta 5, Ljubljana. Pav. E 1—3.
Poljak Jurij (pohištvo), Huje 13, p. Kranj. Pav. E 81.
»Poppaea«, zavod za proizvodnjo kozmetičkih preparata (parfumerija in splošna kozmetika), Dunajska cesta 31, Ljubljana. Pav. H 292—296.
Popp Carl Friedrich, Strickmaschinenfabrik (pletilni stroji za ročni in silovni pogon, navijalni stroji, stroji za razčesavanje), Luftgasse 3, Wien V/2, Österreich. Pav. F 136—142.
Praznik Ivan (pohištvo), Zavrti 9, Ljubljana. Pav. E 94—96.
Presker Anton (konfekcija — čepice, perilo, splošno modno blago), Sv. Petra cesta 14, Ljubljana. Pav. H 653, 654.
Princ Leopold (novosti), Cesta na Brezje 83, Maribor. N. p. s.
Puc Drago ml. (tapetniški izdelki), Kolodvorska ulica 18, Ljubljana. Pav. E 84—86.

R

Radio-oddajna postaja (radio-aparati ter pripadajoče potrebščine, električne glasbene naprave, elektroodni zvočniki itd.), Miklošičeva cesta 5, Ljubljana. L. p.
Rebolj S. & drug (šivalni stroji in dvokolesa), Aškerčeva ulica 5, Ljubljana. Pav. F 140—144.
Reich Josip, kemična tovarna (kemični izdelki), Trstenjakova ulica 21, Maribor, tovarna: Ptujška ulica, Tezno. Pav. H 287—289.
Repič Fran (sodi, leseni vrči, sušilnice za perilo), Kolezijska ulica št. 18, Ljubljana. Pav. E 516—519.
Ing. Römer G., stroji in industrijske naprave, Kongresni trg 8, Ljubljana. Pav. F 161.
Rot L. (kožuhovina), Mestni trg 9, Ljubljana. Pav. H 309—313.
Rozman Franc (pohištvo), Celovška cesta 98, Dravlje, p. št. Vid nad Ljubljano. Pav. E 66—68.
Rozman F. & M. (volnene pletenine), židovska ulica 7, Ljubljana. Pav. H 283—285.

S

Safikurdi Mahmud Skender (originalne perzijske in druge preproge), Terazije 34, Beograd. Pav. E 22, 24.
Saje Franc (pohištvo), Trnje 3, p. Velika Loka. Pav. E 88—92.
Saks Samuel (britvice, polnilna peresa in razne novosti), Grosse Pfarrgasse 21, Wien II., Österreich. N. p. s.
»Sana«, tovarna (čokolada in čokoladni izdelki, bonboni), Hoče pri Mariboru. Pav. H 265—273.
Savnik Anton (pletenine), Skofja Loka. Pav. H 298—300.
Sax Motorenwerke (vključni motorji za dvokolesa), Schweinfurt, Deutsches Reich. Pav. H 261—263.
Schapira Joahim, razpošiljalnica »Omnia« (jedilno orodje in gospodinjski predmeti), Dunajska cesta 36, Ljubljana. Pav. E 501, 502.
Schmahl Ewald, Sägenfabrik (žage), Croneberg (Rheinland), Deutsches Reich. Pav. 130—134; 561—566.
Schmidt Marie (kuhinjske potrebščine), Mor. Ostrava, Československo. Pav. H 635, 636.
Schmöle & Comp. (okovje za smuči), Menden (Kreis Iserlohn), Deutsches Reich. Pav. F 549—552.
Slamič Franc (hrenovke, klobase, mesni izdelki in konzerve), Gosposvetska cesta 6, Ljubljana. L. p.
Smith L. C. & Corona Typewriters Inc. (pisalni in računski stroji), Syracuse (Ohio), U. S. A. Pav. H 284—290.
Società istriana dei cementi anonima (cement Fondu procesa Lafarge), Pola, Italia. L. p.
Somlo — glej **Aladár Somlo**. Pav. H 628, 629.
Dr. Stadler Wilhelm (ličila, laki, medlice za lesno obdelavo), Pellmanngasse 21, Liesing, Niederlage: Schönbrunnerstrasse 140, Wien XV, Österreich. Pav. E 46.
Stein Filip (novosti), Vlaška ulica 63, Zagreb. Pav. H 644, 645.
Steirische Magnesit-Industrie-Aktiengesell. (magnezit), Schwarzenbergplatz 18, Wien I., Österreich. L. p.
Stramšak Ciril (kemični izdelki), Devica Marija v Polju 61. Pav. E 494.
Stramšak Fani (kemični izdelki), Devica Marija v Polju 61. Pav. H 650.
Strojne tovarne in livarne d. d. (stroji za obdelovanje lesa, transmissije, kovinski izdelki in drugo), Dunajska cesta 35, Ljubljana. Pav. F 103—117.

Stupica Fran (poljedelski stroji), Gosposvetska cesta 1, Ljubljana.
Semrou Hans (gospodinjske potrebščine), Krefeld (Rheinland), Deutsches Reich. Pav. H 255, 534—535.

Š

Šenica Jožef (okna, vrata, gradbena mizarska dela), Bežigrad 6, Ljubljana. Pav. E 13—17.

T

»Teheran« (Mutevelić Mušan) (preproge), Sv. Petra cesta 44, Ljubljana. Pav. E 87.
Teichert & Sohn, Maschinenfabrik und Eisengiesserei (stroji in orodje za lesno industrijo), Liegnitz, Deutsches Reich. Pav. F 130—134, 551—556.
Telefunken-Gesellschaft für drahtlose Telegraphie m. b. H. (radio-potrebščine), Hallesches Ufer 12, Berlin SW 11, Deutsches Reich.
Tomšič Franc (pohištvo), Zg. Kašelj 64, p. Devica Marija v Polju. Pav. E 29—39.
Tomšič Ivanka (damski plašči in obleke), Sv. Petra cesta 38, Ljubljana. Pav. H 299—301.
Trgovska in gospodarska družba z o. z. (American Heating — trajno žareče peči za kurjenje s koksom), Cigaletova ulica 1, Ljubljana. Pav. E 89.
»Tribuna«, tovarna dvokoles in vozičkov, Batjel F. (šivalni stroji, motorna kolesa, dvokolesa in otroški vozički), Karlovška cesta 4, Ljubljana. Pav. H 261—263.
»Tungsram«, Société anonyme d'Electricité (radio-potrebščine), Zürich, Suisse.
Turk Vlado (Botot-zobna pasta in voda), Streliška ulica 24, Ljubljana. Pav. H 637, 638.

U

Underwood Bookkeeping (pisalni stroji), New-York, U. S. A. Pav. H 284—290.
Urban Josip (kosmetika in parfumi), Mestni trg 11, Ljubljana. Pav. H 291.
Urbanovský K., spol. s. r. o., strojirna (stroji za obdelavo pločevine in kleparski stroji), Rosice u Brna, Československo. L. p.
Urbas Miroslav (kranjske klobase), Slomškova ulica 13, Ljubljana. Pav. H 257.

V

Varbinek Rudolf (pianini in glasovirji), Gregorčičeva ulica 5, Ljubljana. Pav. E 30, 32.
Vehovar Franjo (pohištvo), Kersnikova ulica 17, Celje. Pav. E 98—102.
Veigl Josip (čevljarški stroji), Maistrova ulica 23, Maribor. Pav. F 124—126.
Velkavrh Franc (pohištvo), Vižmarje 37, p. št. Vid nad Ljubljano. Pav. E 83—85.
»Vezivo«, A. B. (vezivo z brzoveznim strojem), Kamenita ulica 10b, Split. Pav. H 270—272.
»Viktoria Pan ovratnik« — generalno zastopstvo, Sv. Petra cesta št. 22, Ljubljana. Pav. H 307.
Villeroj & Boch, Keramische Werke A.-G. (keramitne plošče), Reichenbachstrasse 56, Dresden, Deutsches Reich. L. p.
Višnar Drago (vžgane slike), Na Murovi 5, Jesenice, Gorenjsko. Pav. E 536, 537.
Vreček Franc (pohištvo), Podgora 35, p. št. Vid nad Ljubljano. Pav. E 80—82.

W

Weiss Ila (umetniška ročna dela), Frömmelgasse 37, Wien XXI., Österreich. N. p. s.
Weiss Karl (kuhinjske potrebščine), Wien, Österreich. Pav. H 635, 636.

Z

Zalokar Anton (pohištvo), St. Vid nad Ljubljano 26. Pav. E 70—78.
Zephir d. d. (peči), Subotica. Pav. E 513—515.
Zorčič Amalija (damsko perilo), Stari trg 11a, Ljubljana. Pav. H 274.
Zorec G. (škornji in čevlji), št. Vid 14 pri Stični. Pav. E 503, 504.
Zündapp, G. m. b. H. (motorna dvokolesa), Nürnberg, Deutsches Reich. Pav. F 555—560.

Ž

Ženska kaznilnica (ženska ročna dela), Begunje pri Lescah. Pav. H 254.
Žilič Bogdan (železne peči »Fape«, porcelan, posoda, kuhinjske potrebščine in oprema), Dunajska cesta 11, Ljubljana. Pav. H 276—282.

ZEDINJENE TOVARNE STEKLA D. D.

PREJ VILJEM ABELNA DEDIČI

Centrala Zagreb, Palača Impeks, Draškovičeva ulica 25
TELEFON ŠTEV. 23-46 TELEGR.: VERRA ZAGREB

IZDELOVANJE VSEH VRST STEKLA KAKOR: VOTLEGA, BRUŠENEGA IN PREŠANEGA STEKLA, STEKLO ZA RAZSVETLJAVO, STEKLO ZA LEKARNE, SERVISI, SLIKANO STEKLO, DEMIŽONI.

TOVARNE: HRASTNIK, ustan. 1856 — STRAŽA PRI ROGATCU, ustan. 1860 — ROGAŠKA SLATINA, ustan. 1924 — DARUVAR, ustan. 1880.

PREMOGOVNIK: ROGATEC IN ROGAŠKA SLATINA

DUNAV

ZAVAROVALNA DELNIŠKA DRUŽBA V ZAGREBU

PODRUŽNICA V LJUBLJANI

ALEKSANDROVA CESTA — V LASTNI PALAČI

TELEFON 24-05

Zavaruje

po najugodnejših pogojih proti škodam: vsled požara, vlom-ske tatvine, razbitja stekla, transporta, nezgod in zakonitega jamstva. Prevzema tudi zavarovanja avtokaska, avto-jamstva ter sklepa življenska zavarovanja vseh vrst z in brez zdravniške preiskave za slučaj doživetja in smrti, otroška in štedilna zavarovanja po najmodernejših kombinacijah in cenih tarifih. Police naše družbe sprejema ministrstvo vojne in mornarice kot kavcijo pri ženitvi gg. oficirjev.

***Vsa potrebna pojasnila so na razpolago pri vseh naših
glavnih in krajevnih zastopstvih***

Ideal

je ideal vsakega strojepisca!

Ugodni plačilni pogoji!

Zahtevajte opis!

The Rex Co.

Ljubljana

Telefon 2268

Gradišče 10b

Organizacija Ljubljanskega velesejma.

Upravni odbor Ljubljanskega velesejma.

Predsednik:

Praprotnik Avgust, predsednik raznih gospodarskih družb v Ljubljani.

Podpredsedniki:

Bonač Fran, tovarnar itd. v Ljubljani.

Hribar Dragotin, tovarnar itd. v Ljubljani.

Ogrin Ivan, stavbenik in podpredsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Člani:

Detela Karel, ravnatelj Prometnega zavoda za premog v Ljubljani.

Dr. Dular Milan, ravnatelj Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

Jelačin Ivan ml., predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, veletrgovec itd. v Ljubljani.

Jovan Janko, ravnatelj v Ljubljani.

Krofta Hanuš, bančni ravnatelj v Ljubljani.

Mohorič Ivan, generalni tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Dr. Murnik Viktor, vpok. tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Dr. Novak Fran, odvetnik v Ljubljani.

Dr. Pavlin Ciril, ravnatelj Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode v Ljubljani.

Ing. Šuklje Milan, glavni tajnik Zveze industrijcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani.

Tavčar Ivan, načelnik finančnega odseka mestne občine ljubljanske.

Dr. Windischer Fran, generalni tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v p. v Ljubljani.

Eksekutivni odbor

Predsednik:

Bonač Fran, tovarnar v Ljubljani.

Člani:

Dr. Dular Milan, ravnatelj Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

Dr. Murnik Viktor, vpok. tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Dr. Pavlin Ciril, ravnatelj Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode v Ljubljani.

Praprotnik Avgust, predsednik raznih gospodar. družb v Ljubljani.

Ing. Šuklje Milan, glavni tajnik Zveze industrijcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani.

Tavčar Ivan, načelnik finanč. odseka občine ljubljanske.

Dr. Windischer Fran, generalni tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v pok. v Ljubljani.

Nadzorstveni svet

Predsednik:

Meden Viktor, tovarnar itd. v Ljubljani.

Podpredsednika:

Franchetti Engelbert, častni predsednik Zveze obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani.

Stupica Franc, veletrgovec v Ljubljani.

Člani:

Dr. Pless Ivan, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Dr. Rupnik Ivan, magistratni višji svetnik v Ljubljani.

Širca Stanko, ravnatelj Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

v Ljubljani, Prešernova ulica

Telefon št. 2016 in 2616

Poštni ček štev. 10.533

Ustanovljena l. 1889

Stanje vložnega denarja nad 460 milijonov dinarjev

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti. Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav zaradi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar. — Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica sama, tako da dobivajo vlagatelji polne obresti brez odbitka.

*Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici,
ker je*

denar popolnoma varen.

Kraljev teden

Dne 6. septembra 1931 ob pol 11 uri dopoldne bo v Ljubljani svečano odkritje spomenika

Kralju Petru I. Osvoboditelju

Povodom te slavnosti se vrše v Ljubljani sledeče prireditve:

- 5. septembra zvečer ob 8 uri:** Fanfare na ljubljanskem Gradu. Izvaja nar. žel. glasb. društvo »Sloga«.
- zvečer ob pol 9 uri:** Bakljada, sprevod po mestu, petje ljubljanskih zborov pred bansko upravo in pred magistratom. Sodelujejo godbe »Zarja« in sokolska godba ter »Hubadova pevska župa«.
- zvečer ob pol 10 uri:** (po sprevodu) zopet fanfare na ljubljanskem Gradu.
- 6. septembra ob pol 5 uri pop.:** Predstava »Gorenjskega slavčka« na vrtu hotela Tivoli.
- ob 8 uri zvečer:** Monstre koncert godb »Sloge« in »Drave« na Kongresnem trgu (100 godcev na pihala.) Po koncertu vrtni koncerti ljubljanskih zborov v restavracijah in hotelih.
- 7. septembra ob 11 uri dop.:** Cerkvni koncert v stolnici: izvajata mg. St. Premrl (orgle) in g. Mirko Rupelj (violina).
- ob 7 uri zvečer:** Predstava Hoffmannsthalovega misterija »Slehernik« na Kongresnem trgu pred Nunsko cerkvijo.
- 8. septembra dop. ob 11 uri:** Promenadna koncerta »Sloge« in »Zarje« v Zvezdi in v Tivoli.
- ob 10 uri dopoldne:** Otvoritev restavriranega magistratnega poslopja.
- ob pol 3 uri popoldan:** Veliki koncert združenih pevskih zborov »Pevske zveze« pred Nunsko cerkvijo na Kongresnem trgu (2500 pevcev in pevk).
- ob pol 5 uri popoldan:** Opera »Gorenjski slavček« na vrtu hotela Tivoli.
- Od 29. avgusta do 8. sept.** se bo predvajal v veliki dvorani hotela Union prvi jugoslovanski alpinski film »V kraljestvu Zlatoroga« delo T. K. Skale.

K odkritju spomenika razpošilja Odbor za postavitve spomenika Kralju Petru I. posebna vabila. Za gledališke prireditve se bodo prodajale vstopnice v predprodaji v veži Dramskega gledališča v Ljubljani. Za koncert Pevske zveze pa v Matični knjigarni, oboje od 1. septembra dalje. Sprejemajo se tudi pismena naročila, kar posebno priporočamo zunanjim obiskovalcem.

SLOVANSKA KNJIZNICA LJUBLJANA

K M

F 187/1931

9009867

COBISS •

ATČESV

JUTRO